

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

NINA KRANJC

VARNOST V MULTIMEDIJSKEM CENTRU KOLOSEJ – LJ

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana 2007

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

NINA KRANJC

Mentor: asist. dr. Uroš SVETE

VARNOST V MULTIMEDIJSKEM CENTRU KOLOSEJ – LJ

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana 2007

*Hvala Alešu M. za dostop do informacij,
mentorju in Marku A. za pomoč in sebi za voljo.*

VARNOST V MULTIMEDIJSKEM CENTRU KOLOSEJ – LJ

Povprečni mesečni obisk v Koloseju je skupaj okoli 150.000 obiskovalcev. V času najvišjega obdobja kino obišče (od oktobra do aprila) tudi do skoraj 200.000 obiskovalcev. Na dan lahko obišče Kolosej tudi do 10.000 ljudi, ravno zato mora biti varnostni sistem natančen in pripravljen na različne grožnje, saj v nasprotnem primeru lahko pride do katastrofalnih posledic. S pojmom varnost se danes pogosto poimenuje cela vrsta različnih vidikov človekovega obstoja in delovanja v družbi in naravi. Pojem sodobne varnosti je večplasten in kompleksen. Zajema celostni duhovni, duševni, materialni... razvoj posameznika, družbe in države. V povezavi s tem pojmom se vedno pojavlja pojem ogrožanja varnosti. V samem kinocentru Kolosej se lahko pojavi več virov ogrožanja (naravne in antropogene nesreče, kot so droge, kriminal, terorizem, ugrabitve in zajetje talcev, požar, potres), zato je treba opredeliti vse potrebne instrumente, ki omogočajo primerno spopadanje z ogrožanjem varnosti samih obiskovalcev, kot tudi objekta.

Ključne besede: človekova varnost, ogrožanje, Kolosej.

SECURITY IN MULTIPLEX KOLOSEJ – LJ

On average, around 150.000 people come to Kolosej in one month. In the period of the highest popularity in the cinemas (from October to April) the number of visitors reaches almost 200.000. Kolosej can accept even as up to 10.000 people a day. This is why the security system has to be well organized or the unpreparedness could lead to catastrophic consequences. Nowadays, the term security means a number of different aspects of the human existence and activity in the society and nature. The notion of modern security has multiple layers. It includes the entire spiritual, intellectual, material... development of an individual, a society and a country. In connection to this notion there is always a notion of jeopardizing the security. Every day a number of threats (drugs, crime, terrorism, fire, earthquake, kidnappings and capturing hostages) can emerge in the multiplex Kolosej, which makes it important to define all the necessary actions to deal with jeopardized security of the incoming visitors and building.

Key words: human security, endangering, Kolosej.

KAZALO

1. UVOD	7
2. METODOLOŠKI OKVIR	9
2.1 CILJ PREUČEVANJA	9
2.2 HIPOTEZE	9
2.3 UPORABLJENE METODE	9
2.4 STRUKTURA NALOGE	10
3. SODOBNO RAZUMEVANJE VARNOSTI.....	11
4. OGROŽANJE VARNOSTI	17
4.1 VIRI OGROŽANJA	18
4.1.1 <i>Kriminal</i>	19
4.1.2 <i>Terorizem</i>	21
4.1.3 <i>Ugrabitve in zajetje talcev</i>	23
4.1.4 <i>Požar</i>	23
4.1.5 <i>Poplava</i>	25
4.1.6 <i>Potres</i>	25
4.2 PROBLEMI PRI INSTRUMENTIH ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI.....	27
5. INSTRUMENTI ZA ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI – PRIMER KOLOSEJA	30
5.1 VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU	30
5.1.1 <i>Program usposabljanja</i>	30

5.2 POŽARNA VARNOST	32
5.2.1 Organizacija izvajanja dejavnosti varstva pred požarom.....	38
5.3 USPOSABLJANJE ZAPOSLENIH.....	42
5.4 NAVODILA ZA DELO VARNOSTNE SLUŽBE	44
5.4.1 Ukrepanje ob izrednih dogodkih.....	44
5.4.2 Obhod.....	49
5.4.3 Načrt požarnega varovanja.....	50
6. ŠTUDIJA PRIMERA: ANONIMNI KLIC O PODTAKNJENI BOMBI.....	51
7. ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ.....	54
8. LITERATURA	56

1. UVOD

V sodobnem mednarodnem okolju v ospredje stopajo nova varnostna tveganja in grožnje, ki jih je zelo težko predvideti. Ne govorimo več samo o nacionalnovarnostnih problemih, ampak se moramo pri varnostni razpravi osredotočiti tudi na človeka – posameznika.

V svoji diplomski nalogi bom zato pri zagotavljanju varnosti in preprečevanju potencialnih virov ogrožanja posameznikove varnosti znotraj Kolosejevega objekta in v njegovi neposredni bližini pozornost namenila človeškemu dejavniku. Pri tem bom preverila, ali je podjetje Kolosej poskrbelo za ustrezno izobraževanje svojih zaposlenih in ali so zaposleni usposobljeni za ustrezno ravnanje v primeru kriznih situacij. Poleg tega se bom usmerila tudi v preverjanje internih dokumentov, ki opredeljujejo in načrtujejo pravilno ravnanje zaposlenih, če pride do primera, da morajo poskrbeti za svojo in obiskovalčevo varnost.

Multimedijски center Kolosej se je odprl maja 2001; prvi slovenski kinocenter se nahaja v ljubljanskem BTC-ju. Največji od vseh do zdaj zgrajenih kinocentrov pod Kolosejevo blagovno znamko se razteza na 14.000 kvadratnih metrih površin, ima 12 dvoran v štirih različnih velikostih, ki privabljajo množice obiskovalcev. Vse dvorane skupaj imajo 3312 sedežev. Stavbo obdaja parkirišče za 700 avtomobilov, v neposredni okolici pa je parkirišč za približno 1500 avtomobilov. Ker je Kolosej prostor zbiranja večjega števila ljudi na enem mestu, se mi je zdela tema moje diplomske naloge izjemno zanimiva za preučevanje. Želela sem preveriti, ali je za varnost dejansko poskrbljeno, ali je vse zapisano samo na papirju. Ker sem bila tudi sama vsak dan v Koloseju, saj sem bila tam zaposlena, je problematika varnosti z mojega stališča še toliko bolj aktualna.

Predvsem v zadnjem času na vsakem koraku poudarjajo človekove pravice in svoboščine. Vsakdo, ki vstopi v kinocenter Kolosej, ima pravico do osebne svobode. To pomeni, da je treba odmisлити vsakršno prisilno izvajanje ukrepov zagotavljanja varnosti in je treba zagotavljati ukrepe, ki so za obiskovalce neprisilne narave. Kolosej pri tem ni nobena izjema, ravno nasprotno. Zaradi ohranjanja visokega obiska, ki prinaša lastnikom dobičke, je treba še bolj skrbeti za dobrobit vsakega obiskovalca in poskrbeti tudi za njegovo varnost.

Ljudje že od nekdaj potrebujemo določeno stopnjo varnosti za relativno nemoten obstoj in razvoj, potrebujemo pa tudi relativno svobodo kot predpogoj za samouresničevanje v okviru družbeno sprejemljivih okvirov (Slovensko sociološko društvo 2006). Ravno zato je bistvenega pomena, da se vsak obiskovalec počuti varnega od prvega do zadnjega koraka, ki ga naredi v kompleksu. Pri tem je osnova dobro načrtovan varnostni načrt, ki bi ga moralo imeti vsako podjetje, kjer se vsak dan nahaja veliko število ljudi. Sicer ljudje varnostnega načrta ne poznajo, vendar bi se ukrepi, zapisani v njem, odražali pri delu zaposlenih, ki bi ves čas skrbeli, da vse poteka v skladu z navodili in načeli, zapisanimi v načrtu.

Varnost je prvina različnih pojavnih oblik človekovega bivanja od davne preteklosti do danes. Pojav varnosti je predvsem povezan z eksistencialnimi vprašanji (kakovosti življenja in smrti) posameznika ter višjimi ravni družbenega organiziranja (družba/država, meddržavna skupnost, svet kot celota). V prepletanju in razvoju različnih razsežnosti sodobnega družbenega življenja se varnost posameznika nenehno vzpostavlja kot stanje, v katerem so mu zagotovljeni življenje, zdravje, lastnina, svoboda, in obenem kot zavestna aktivnost za vzpostavitev stanja varnosti. Delovanje različnih oblik ogrožanja varnosti posameznika v sodobni družbi poudarja naslednjo dilemo: kako uravnotežiti svobodno delovanje posameznika pri zagotavljanju varnosti na individualni ravni ter sistemsko zagotavljanje varnosti na ravni celotne družbene skupnosti? Že klasična politična misel je utemeljila spoznanje, da je posameznik v razmerju do drugih posameznikov v anarhičnem odnosu in da je povečanje njegove svobode mogoče le na račun njegove varnosti (Grizold 1998: 2).

V sodobnem svetu se pojavljajo nove grožnje varnosti, kamor uvrščamo predvsem kriminal, okoljske grožnje varnosti in gospodarske grožnje varnosti. S tega vidika je problematika varnosti v Koloseju še posebno zanimiva. Ravno zaradi aktualnosti teme sem se odločila za proučevanje te problematike. V jedru diplomske naloge bom predstavila možne vire ogrožanja varnosti, ki so relevantni za Kolosej, in načine ter postopke, kako se soočiti z njimi, da se lahko obiskovalci in zaposleni počutijo varne, ko se nahajajo v multimedijem centru Kolosej. Glavni interes podjetja Kolosej naj bi bil spremljanje možnih virov ogrožanja varnosti in primerno ukrepanje v primeru, da dejansko pride do uresničitve določenega vira ogrožanja. Predvsem je pomembno zavedanje dejstva, da je vsak potencialen vir možen in realen, da ne pride do nepričakovanih in nenačrtovanih dogodkov, ki bi lahko privedli do katastrofalnih posledic. Skozi celotno diplomsko nalogo bom poskušala ugotoviti, ali podjetje Kolosej primerno in zadostno posveča pozornost preventivni vlogi zagotavljanja varnosti in

ali imajo primerne interne dokumente varnostno in zaščitno - reševalnega sistema, ki bi opredeljevali vse potencialne vire ogrožanja varnosti in učinkovito ukrepanje ter delovanje v primeru, da do nesreč pride.

2. METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Cilj preučevanja

Za cilj diplomske naloge sem si zastavila ugotoviti, ali je v multimedijem centru Kolosej poskrbljeno za varnost obiskovalcev. Povprečni mesečni obisk v Koloseju je skupaj okoli 150.000 obiskovalcev. V času najvišjega obdobja kinoobiska (od oktobra do aprila) doseže tudi do skoraj 200.000 obiskovalcev. Na dan lahko obišče Kolosej tudi do 10.000 ljudi. Prav zato mora biti varnostni sistem izdelan do potankosti, saj v nasprotnem primeru lahko pride do katastrofalnih posledic. Poleg tega želim ugotoviti, kateri so viri ogrožanja varnosti in instrumenti za zagotavljanje varnosti v Koloseju. Proučila bom tudi, kateri so postopki v primeru anonimnega klica o podtaknjeni bombi.

2.2 Hipoteze

Hipoteza 1: Človeški faktor (vaje, usposabljanja, izobraževanja) je pri preventivni vlogi odločilnega pomena in je pomembnejši kot tehnični vidiki (na primer smernice za gradnjo objekta).

Hipoteza 2: Interni dokumenti varnostno in zaščitno - reševalnega sistema v Koloseju omogočajo učinkovito ukrepanje in delovanje v primeru nesreč, kakor tudi odpravo njihovih posledic.

2.3 Uporabljene metode

V diplomski nalogi sem uporabila teoretične metode raziskovanja. Najprej sem uporabila metodo sistematičnega zbiranja virov, s pomočjo katere sem pregledala obstoječo

bibliografijo in s tem dobila splošen vpogled v problematiko varnosti. Že na samem začetku sem ugotovila, da je bibliografija s tega področja precej obsežna.

Uporabila sem *analizo in interpretacijo sekundarnih virov*, h katerim štejem članke, napisane na temo varnosti, ki so mi pomagali pri pisanju.

Poleg tega sem se osredotočila na *analizo in interpretacijo primarnih virov*. Pri teh imam v mislih zakone, podzakonske akte, pravilnike, ustavo in druge dokumente, ki urejajo področje varnosti.

Pri pisanju sem uporabila tudi *primerjalno analizo*, saj je bilo z njo mogoče moje delo zaključiti v smiselno celoto. Poleg vsega sem izvedla tudi fokusiran intervju s članom varnostne službe z vnaprej pripravljenimi vprašanji. S tem sem dobila odgovore še na povsem praktična vprašanja.

2.4 Struktura naloge

Diplomska naloga je sestavljena iz uvoda, metodološko - hipotetičnega okvira, poglavja o sodobnem razumevanju varnosti, poglavja o ogrožanju varnosti, poglavja o instrumentih za zagotavljanje varnosti (primer Koloseja) in študije primera. Sledita zaključek in seznam literature.

V uvodu sem predstavila Kolosej in v zvezi z njim povezano varnostno problematiko. V metodološko - hipotetičnem okviru so cilji proučevanja, hipoteze, uporabljene metode in struktura naloge. Pri sodobnem razumevanju varnosti sem se osredotočila na opredelitev varnosti in razčlenila pojem človeške varnosti. Sledi poglavje ogrožanja varnosti, kjer sem razčlenila vse potencialne vire, ki so relevantni za Kolosej, in opredelila probleme pri instrumentih zagotavljanja varnosti. V osrednjem delu diplomske naloge je poglavje o instrumentih za zagotavljanje varnosti v primeru Koloseja. Pod to poglavje sem uvrstila varnost in zdravje pri delu, požarno varnost, usposabljanje zaposlenih in navodila za delo varnostne službe. V naslednjem poglavju sem se lotila preučevanja študije primera, kjer sem pisala o anonimnem klicu o podtaknjeni bombi. Sledita zaključek, v katerem je povzetek, in verifikacija hipotez.

3. SODOBNO RAZUMEVANJE VARNOSTI

V času hladne vojne sta obstajali dve šoli, ki sta obravnavo varnostne problematike zožili na problem moči (realisti) in miru (idealisti) ter s tem utrdili pojmovanje, da je varnost pretežno vojaško-politični problem. Od začetka osemdesetih let dalje pa se začenjajo pojavljati širši pristopi (politični programi in znanstveni koncepti), ki presegajo dokaj poenostavljeno vojaško-politično razumevanje pojava varnosti družbe, države in mednarodne skupnosti. Tem pristopom je skupno, da varnost referenčnega objekta označujejo kot stanje in dejavnost, ki se izraža ne samo na vojaškem, ampak tudi na gospodarskem, socialnem, okoljskem, političnem, zdravstvenem, humanitarnem in kulturnem področju. Hkrati s povečanjem kompleksnosti razumevanja varnosti in ogrožanja varnosti po horizontalni ravni, ki je privedla do horizontalne kognitivne dileme, se je povečalo tudi število referenčnih objektov varnosti in ogroženosti, kar je povzročilo nastanek vertikalne kognitivne dileme. Gre namreč za to, da se je netradicionalistično razumevanje varnosti oblikovalo hkrati s širjenjem dimenzij po horizontali (z vojaške na gospodarsko, okoljsko, politično, identitetno, kulturno itd.) in referenčnih objektov po vertikali (z države na mednarodno skupnost, družbo, posameznika itd.). Širitev pojmovanja varnosti od tradicionalističnega k netradicionalističnemu torej ne pomeni samo tega, da je bilo zaznanih vedno več nevojaških groženj varnosti, povečalo se je namreč tudi število referenčnih objektov varnosti, to je objektov, ki so lahko ogroženi. Nove dimenzije varnosti so v bistvu lahko nastajale le zaradi novih referenčnih objektov (Prezelj 2001: 128).

V znanosti ni konsenza o tem, kateri so referenčni objekti varnosti. Še več, referenčni objekti se prepletajo, saj lahko govorimo o hkratni povezavi varnosti posameznika, družbe, države in mednarodne skupnosti. Ne gre samo za to, da je včasih težko razlikovati med grožnjami posamezniku, družbi, državi in mednarodni skupnosti. Gre namreč tudi za nekonsistentnost avtorjev, saj mnogi hkrati v eni sapi navajajo več različnih referenčnih objektov varnosti, drugi pa sploh ne navajajo, kateri referenčni objekt imajo v mislih. V tem trenutku je mogoče ugotoviti zgolj to, da je država predstavljala temeljni referenčni objekt varnosti po tradicionalističnem pristopu k razumevanju varnosti, ki je prevladoval v času hladne vojne, vendar pa vedno več avtorjev s področja varnostnih študij navaja nedržavne objekte varnosti, kot so narod, družbene skupine ali družba, posameznik, celotno človeštvo ali civilizacija, mednarodna skupnost, okolje, spol itn. (Prezelj 2001: 129).

Ko govorimo o ekonomski, geografski, kulturni, okoljski, etnični, vojaški, fizični, psihološki, politični, socialni ali človekovi varnosti, lahko mislimo na skupno identiteto ali preprosto delimo varnostne identitete na različne kategorije, kjer se vsaka razlikuje od druge. Tako lahko pomen besede varnost postane zelo širok, tako da predstavlja vse stvari vsem ljudem ali nobeno nobenim, odvisno od primera (Liotta 2002: 476).

S pojmom varnost se danes pogosto poimenuje cela vrsta različnih vidikov človekovega obstoja in delovanja v družbi in naravi. Zato je treba ta pojem najprej vsebinsko opredeliti.

Zgodovinsko gledano, je varnost temeljna vrednota medčloveških odnosov; njeno zagotavljanje se institucionalizira z nastankom suverene države. Za Thomasa Hobbesa je bila varnost najbolj temeljna vrednota, na kateri je človeštvo gradilo svoje individualno in kolektivno življenje (Mitar 1998: 13).

Varnost je temeljna vrednota, ki je mora biti deležen vsak posameznik. V prvi vrsti mora biti posamezniku zagotovljena osebna varnost, zato da lahko normalno deluje. V tem okviru Grizold v svojem delu *Perspektive sodobne varnosti* poudarja, da je na današnji stopnji družbenega razvoja varnost strukturna prvina obstoja in delovanja posameznika, družbe/države in mednarodne skupnosti oziroma sveta kot celote, ki zajema tako stanje uravnoveženega fizičnega, duhovnega in duševnega ter gmotnega obstoja omenjenih entitet kot tudi njihovo občutenje ter zavestno prizadevanje za nenehno vzpostavitev tega stanja. Zavestno prizadevanje za vzpostavitev stanja varnosti je kulturno - civilizacijska kategorija, ki zajema vse vidike sodobne varnosti, t.j. gospodarsko, socialno, kulturno, politično, pravno, ekološko, obrambno itd., se pravi tiste pojavne oblike družbenega življenja, ki se štejejo za družbene vrednote. Oblike družbene organiziranosti pa zajemajo lokalno, regionalno, nacionalno, mednarodno in svetovno varnost (Grizold 1998: 3).

Sodobna varnostna paradigma se navzven obravnava v obliki treh temeljnih konceptualnih okvirov:

1. Človekova (individualna) varnost

V razvojne in varnostne politike se je po koncu hladne vojne vključila človeška dimenzija. Fokus varnosti se je preusmeril na zaščito ljudi in skupin ljudi pred grožnjami njihovem preživetju (Vogrin 2006: 10). V Razvojnem programu Organizacije združenih

narodov (United Nations Development Programme 1994) je zapisano, da se človekova varnost osredotoča na štiri temeljne karakteristike. Prva karakteristika je, da se človekova varnost nanaša na vse ljudi tako v revnih kot bogatih narodih. Obstaja veliko groženj, ki so skupne vsem ljudem, kot so nezaposlenost, droge, kriminal, onesnaževanje in kršenje temeljnih človekovih pravic. Njihova intenzivnost se sicer razlikuje od enega dela sveta do drugega, skupno pa jim je, da povsod naraščajo. Druga karakteristika je, da so komponente človekove varnosti med seboj odvisne. Ko je varnost ljudi ogrožena v enem delu sveta, se lahko razširi na druge predele. Bolezni, onesnaževanje, droge, terorizem, etnični spori ... niso več izolirani dogodki znotraj meja. Njihove posledice se prenašajo globalno. Tretja komponenta poudarja, da se človekova varnost lažje zagotavlja z zgodnjo preventivo kot s kasnejšo intervencijo. Zadnja komponenta v programu se nanaša na dejstvo, da je koncept človekove varnosti usmerjen k posamezniku. Ukvarja se s tem, kako ljudje živijo in so del družbe, ukvarja se z njihovim svobodnim odločanjem ter s tem, ali živijo v konfliktu ali v miru.

Drugo pomembno perspektivo človekove varnosti so razvili kanadska vlada in nekateri kanadski akademiki. Vlada je na ideji zgradila svojo zunanjepolitično prioriteto, dala pa je tudi pobudo za Mrežo za človekovo varnost. Raziskovalno agendo človekove varnosti so spodbudile tudi številne okrogle mize in seminarji, ki sta jih organizirali Mreža za človekovo varnost in Komisija za človekovo varnost (Vogrin 2006: 11).

Bajpai (2000: 56) v svojem članku, ki je objavljen na spletni strani Univerze Notre Dame, opiše definicijo človekove varnosti v primerjavi s prevladujočo moderno opredelitvijo varnosti. Pri tem upošteva štiri značilne posebnosti človekove varnosti: osredotočenje na posameznika, skrb za osebno varnost in svobodo, neposredne grožnje in poudarjanje nenasilnih sredstev. Bajpai tudi predlaga razvoj indeksa človekove varnosti (Human security index – HSI), ki sovпада z indeksom človeškega razvoja in opiše različne uporabe tega indeksa. Ta bi združeval količinska merila posrednih in neposrednih groženj z možnostjo odpravljanja le-teh. Tudi Keith Krause in Oliver Jütersonke (2005: 457) v svojem članku poudarjata postavljanje ljudi na prvo mesto.

Pri Kantiju Bajpaiju se človekova varnost nanaša na zaščito osebne varnosti (personal safety) in svobode (individual freedom) pred neposrednim in posrednim nasiljem. Kot sredstva za zaščito varnosti navaja pospeševanje človekovega razvoja in dobro vladanje,

norme na različnih področjih človekove varnosti, po potrebi pa tudi uporabo kolektivnih sankcij ali sile. Za zaščito je potrebno (so)delovanje držav, mednarodnih in nevladnih organizacij ter drugih skupin civilne družbe, ustanove pa morajo biti demokratične in predstavniške. K neposrednemu nasilju oziroma grožnjam šteje nasilje, suženjstvo, trgovino z ljudmi, droge, diskriminacijo, mednarodne spore, različno orožje idr. Posredne grožnje so na primer pomanjkanje, nerazvitost, bolezni, degradacija okolja, preseljenost prebivalcev (Vogrin 2006: 12).

Posameznik najbolj neposredno občuti najprej in predvsem svoje individualne potrebe, torej tudi potrebo po varnosti. Ta mu, v primeru da je zadovoljena, omogoča kakovosten obstoj in razvoj. Individualna varnost je vedno relativna, ker je odvisna od namenov in dejanj drugih članov sodobne družbe, ki lahko prispevajo k varnosti drugih ali pa jo ogrožajo (Mitar 1998: 13).

Center za nekonvencionalne varnostne zadeve (Center for Unconventional Security Affairs 2003) na svoji spletni strani zapiše, da se človekova varnost nanaša na zaščito posameznikovih osnovnih svoboščin. Pomeni obvarovati ljudi pred kritičnimi grožnjami in situacijami. Po drugi strani pa Heidi Hudson (2005: 164) v svojem članku *Doing Security As Though Humans Matter* poudarja, da večina definicij človekove varnosti ne razlikujejo med človekovo varnostjo, ko gre za posameznika ali skupine. Ponavadi se predvideva, da je dobrobit enega odvisna od varnosti drugega.

Lincoln Chen, ki je oblikoval izraz človekova varnost (*human security*), trdi, da strokovni izraz človekova varnost usmerja koncept varnosti k preživetju, dobrobiti in svobodi ljudi. Človekova varnost je cilj, končni smisel vseh varnostnih prizadevanj. Druge oblike varnosti, na primer vojaška, niso končni cilj, temveč so lahko le sredstva za končni cilj, ki ga predstavlja človekova varnost. Kot ključne tri strategije za zagotavljanje človekove varnosti navaja zaščito (*protection*), podporo (*promotion*) in preprečevanje (*prevention*). Ob skrajni ogroženosti so potrebni ukrepi pomoči, vzpostavitev varnostnih mrež, posredovanje mirovnih sil. Ob dolgotrajni ogroženosti je nujna odprava revščine in pospeševanje razvoja. Za zaščito vzpostavljene človekove varnosti pa je treba vzpostaviti režim in opozarjati na bodoče grožnje; preventivni ukrepi obsegajo posredovanje informacij, diplomatske ukrepe in sankcije (Vogrin 2006: 12).

2. Nacionalna varnost

Pri nacionalni varnosti gre za prizadevanje nacionalne države, da zagotovi varnost vsem članom družbe pred ogrožanjem od zunaj (posegi, napadi, okupacija, blokada idr.) in znotraj družbe (ogrožanje reda in miru, kriminal idr.). Sodobna nacionalna varnost je vpeta v širše mednarodno okolje, kjer je odgovornost za zagotavljanje varnosti poleg držav in njihovih zvez vse bolj domena tudi globalnega mednarodnega sistema (Mitar 1998: 13). Nacionalna varnost in temeljna izhodišča so opredeljena v Resoluciji o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije. Po tej resoluciji je nacionalna varnost Republike Slovenije stanje, v katerem je zagotovljeno uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, uravnotežen gospodarski, socialni in kulturni razvoj ter uresničevanje drugih življenjskih interesov, delovanje demokratične, pravne in suverene ter ozemeljsko enotne in nedeljive države Republike Slovenije (Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije 1993: 3681).

Buzan (1991: 116) opredeli nacionalno varnost kot sposobnost držav vzdrževati svojo neodvisno identiteto in svojo funkcionalno integriteto. Po njegovem mnenju je območje možnih nacionalnovarnostnih problemov zelo široko in se razprostira od vojaških, političnih, ekonomskih, socialnih do ekoloških.

3. Mednarodna varnost

Ni zgolj seštevek nacionalnih varnosti, ampak pomeni opredeljevanje za ustrezne vrednote tako v mednarodnih odnosih kot v odnosih znotraj sodobnih držav. Nacionalno preživetje v vse bolj medsebojno odvisnem svetu potrebuje stalni mednarodni okvir splošno sprejemljivih vrednot, na katerih se urejajo medsebojni odnosi mednarodnih subjektov. V mednarodni varnosti se kažejo zapletenost in slojevitost mednarodnih odnosov, raven procesov integracije in globalizacije, učinkovitost ali neučinkovitost mehanizmov za zagotavljanje nacionalne in mednarodne varnosti, stanje vojaško-političnih, gospodarskih idr. odnosov med državami (Mitar 1998: 29).

Razvojno gledano, je varnost vgrajena kot biološki mehanizem, kot težnja organizma po obstoju, kot prilagajanje organizma na ogrožujoče vplive okolja. Biološko je torej varnost pogoj za delovanje osnovnih življenjskih funkcij in je tako vzgib za razvoj, zavestno dejanje, da bi se stanje varnosti zmeraj znova vzpostavilo (Grizold 1999: 23).

Anžič (1997: 35) je v svoji knjigi Varnostni sistem Republike Slovenije zapisal, da je varnost eminentna strukturna prvina družbe, ki zajema tako stanje oziroma določeno lastnost stanja kot tudi dejavnost oziroma sistem. Varnost se torej nanaša tako na družbo, državo, kot tudi na mednarodno skupnost. Varnost je torej družbena in politična vrednota, ki označuje okvir socialne in politične skupnosti, hkrati pa omogoča obstoj družbene reprodukcije, notranji red in mir, razvoj notranje ureditve ter zagotovitev običajnih procesov diferenciacije in integracije znotraj družbe in države. V vsakem družbenem in državnem okolju se poleg teh procesov hkrati odvijajo tudi procesi graditve materialnih in duhovnih vrednot ter dobrin in procesi destrukcije ter deviantnosti. Za vzpostavitev ravnovesja teh dveh procesov mora država vzpostaviti stanje, v katerem bo prek svojih organov vsem svojim državljanom zagotovila minimalni standard osebne varnosti in varnostne razmere za njihovo delo.

Jelušič (v Svete 2005) obravnava varnost kot sredstvo za doseganje cilja ali pa cilj sam, ki se nanaša na posameznikovo zavest. Varnost namreč predstavlja stanje ravnotežja mednarodnih, meddržavnih, medskupinskih, družbenih, interpersonalnih in intrapersonalnih procesov, zaradi česar se v zavesti posameznika oblikuje občutek stabilnosti, homeostatičnosti, torej tudi zagotovljenih pogojev za življenje in preživetje.

S pojmom varnosti je neposredno povezan pojem ogroženosti. Kotnik (1993: 175) pojem ogroženosti povezuje z vsemi segmenti družbenega dogajanja in pravi, da gre pri tem za odnose med štirimi dejavniki: človekom posameznikom, tehnologijo, družbenim okoljem in naravnim okoljem. Loči potencialno in realno grožnjo. O potencialni ogroženosti lahko govorimo takrat, ko se pojavi minimalna možnost, da pride do stika človeka in nevarnosti, medtem ko o realni grožnji govorimo, ko do tega stika dejansko pride.

Kotnik (2000: 215) ugotavlja, da besede izziv, tveganje in grožnja vzpostavljajo časovno in hkrati intenzivnostno stopnjevanje varnostnih vprašanj. To pomeni, da se na najnižji stopnji intenzivnosti srečamo z varnostnimi izzivi, ki lahko bodisi prerastejo v varnostna tveganja bodisi jih spodbudijo kot intervenirajoči dejavnik, na naslednji stopnji pa se po preobrazbi ali spodbujevalnem delovanju varnostnih tveganj že lahko srečamo z varnostnimi grožnjami.

Pojem sodobne varnosti je večplasten. Zajema celostni duhovni, duševni, materialni ... razvoj posameznika, družbe in države. V povezavi s tem pojmom se vedno pojavlja pojem ogrožanja varnosti, kar bom razčlenila v naslednjem poglavju.

4. OGROŽANJE VARNOSTI

Terminoloških izrazov za ogrožanja varnosti je v literaturi precej. Iztok Prezelj (2001: 129) je v svojem članku ugotavljal, kako poimenovati tiste pojave, ki zmanjšujejo varnost. Zelo negativne varnostne pojave enkrat poimenuje kot grožnje (»threats«), drugič kot tveganja (»risks«), tretjič kot izzive (»challenges«), četrtič kot nevarnosti (»insecurities«), včasih pa celo kot priložnosti (»opportunities«).

Konsenza glede uporabe ter terminov ni, prav tako tudi ni zaslediti njihovih definicij. Posledica je nekonsistentna in neprecizna raba, kar je v članku ponazorjeno na primeru kriminala, ki ga na primer Jordan, Taylor in Mazarr (v Prezelj 2001: 129), Heberton in Thomas (v Prezelj 2001: 129) ter Human Development Report (v Prezelj 2001: 129) označujejo kot grožnjo varnosti, Markina (v Prezelj 2001: 129) kot izzive varnosti, nekateri drugi pa kar z več poimenovanji hkrati. Terriff, Croft, James in Morgan (v Prezelj 2001: 129) v svoji analizi v posameznih poglavjih identificirajo netradicionalne grožnje varnosti, kamor uvrstijo tudi kriminal, te pa kasneje brez pojasnila (na strani 165) analizirajo kot netradicionalne izzive. Tudi Politi (v Prezelj 2001: 129) v svoji študiji o novih evropskih tveganjih ni konsistenten v poimenovalnem smislu, saj trgovanje z mamili najprej opredeljuje kot tveganje, kasneje pa ga označi kot grožnjo.

Pomembna značilnost sodobnih varnostnih tveganj in groženj je po mnenju Kotnika (2000: 218) namreč ta, da se njihovo število ves čas povečuje. Pojav novih varnostnih tveganj in groženj namreč praviloma ne nadomesti enega od prejšnjih, ampak ga večinoma samo zasenči in morda odrine na nižje mesto na hierarhični lestvici. Vendar ta še vedno obstaja, čeprav morda ne v aktivni, vsekakor pa pogosto v latentni obliki. Posledica tega procesa je poleg povečevanja števila varnostnih tveganj in groženj tudi povečevanje njihove raznolikosti, kar dodatno zapleta iskanje mehanizmov za njihovo omejevanje, nadzorovanje in odpravljanje. Več kot je različnih virov ogrožanja, bolj multifunkcionalne mehanizme za njihovo obvladovanje potrebujemo.

Zaradi univerzalizacije in globalizacije ter posledične visoke stopnje soodvisnosti je v sodobnem svetu težko klasificirati vire ogrožanja na manj in bolj pomembne, na dolgoročne in kratkoročne, na zunanje in notranje, na nacionalne in mednarodne in vse pogosteje celo na naravne in tiste, ki jih povzroča človek (Kotnik 2000: 218). V nadaljevanju bom predstavila vire ogrožanja, ki se nanašajo na multimedijски center Kolosej. Sodobnih varnostnih tveganj in groženj je precej, vendar sem se v svoji diplomski nalogi osredotočila samo na tiste, ki so relevantni v Koloseju.

4.1 VIRI OGRÖŽANJA

Viri ogrožanja varnosti so lahko različni in so odvisni od aktualnih dogajanj v družbi. Prezelj je v svojem članku (2002: 427) zapisal, da so v sodobnem vedno bolj globaliziranem (povezanem) svetu posamezne grožnje varnosti vse bolj transnacionalnega značaja. Državne meje so nastale zaradi razmejevanja različnih oblik organiziranega življenja na določenem ozemlju, kar pa ni vplivalo preveč na množico pojavov (groženj varnosti v našem primeru), ki se širijo neodvisno od umetno vzpostavljenih meja. Grožnje nacionalni varnosti v eni državi, ki se prenesejo čez meje v druge države, lahko kaj hitro začnejo ogrožati njihovo nacionalno varnost in potemtakem tudi mednarodno varnost.

Klasična oblika transnacionalnega ogrožanja varnosti je širjenje oboroženih spopadov, medtem ko med tipične primere sodobnih transnacionalnih groženj varnosti sodijo tihotapljenje ilegalnega konvencionalnega orožja, mamil, nevarnih materialov (vključno z jedrskim orožjem), transferi ilegalnih migrantov, prenašanje nalezljivih bolezní, informacijske disrupcije (ogrožanje klasične in neklasične informacijske infrastrukture, na primer kiberterrorizem in kiberkriminal) itd. Posebno kategorijo predstavljajo še onesnaževanje okolja ter naravne in antropogene nesreče (Prezelj 2002: 427).

Prezelj (2002: 431) ugotavlja, da živimo v varnostnem okolju, v katerem se je zmanjšala stopnja vojaške ogroženosti in stabilnosti, povečalo pa se je število različnih nevojaških tveganj in virov ogrožanj, ki so tudi vedno bolj prepoznavni. Viri ogrožanja so med seboj pogosto povezani in soodvisni.

Vsak vir ogrožanja, ki sem ga omenila, je relevanten za Kolosej predvsem zaradi velikega števila obiskovalcev. Povsod, kjer se zbira ogromno ljudi na enem mestu, je posamezen vir ogrožanja še veliko bolj verjeten. V Koloseju je zaradi velike koncentracije ljudi na enem mestu verjetnost opredeljenih virov v moji diplomski nalogi veliko večja kot kjer koli drugje. Nesreče se delijo na antropogene in naravne. Antropogene povzroči človek s svojimi dejanji, naravne nesreče pa so povzročene s strani narave. Tako sem v svoji diplomski nalogi omenila kriminal, terorizem, ugrabitve in zajetje talcev, ki sodijo med antropogene nesreče, ter požar, poplave in potres, ki sodijo med naravne nesreče. Svete (2006: 220) v svojem članku opisuje, »da so naravne, v civilizaciji pa tudi antropogene nesreče, vsekakor eden najpomembnejših virov ogrožanja človeške družbe, zato je razumljivo, da je človek vedno poskušal tovrstne dogodke napovedati in se nanje pravočasno pripraviti«. Viri ogrožanja se ves čas spreminjajo, zato je bistvenega pomena spremljati dogajanja v družbi, da se ne zgodi, da nas negativni pojavi ne skrbijo, dokler se ne prelevijo v resnične grožnje varnosti. Glavni interes družbe Kolosej je preprečiti nastanek groženj varnosti. Ravno zato je treba opredeliti možne vire ogrožanja, kajti šele ko jih poznaš, jih lahko preprečiš. Ne bom podajala obsežnih definicij posameznih virov ogrožanja, temveč bom predstavila samo njihove glavne značilnosti.

4.1.1 Kriminal

Kriminal kot potencialen vir ogrožanja varnosti ima precej podzvrsti. Najbolj pogosta oblika kriminalnega dejanja znotraj Koloseja ali v njegovi neposredni okolici je zloraba in trgovanje z drogami. Sicer je trg majhen, vendar se zaradi velikega števila ljudi na enem mestu lažje izvede izmenjava med preprodajalci in uživalci. Uslužbenci Koloseja nimajo nobenega izobraževanja s področja preprečavanja ali ukrepanja v tovrstnem primeru, vsakdo ravna po svojih najboljših močeh. Izjema je varnostna služba G7, ki ima pripravljeno interno navodilo, kako ravnati v primeru kriminalnih dejanj, ki pa ni usmerjeno izrecno v navodilo za ravnanje v primeru drog. Če varnostnik opazi kriminalno dejanje, nemudoma pokliče policijo in do njihovega prihoda zadrži storilca.

Uporaba drog po eni strani predstavlja grožnjo človekovi varnosti, hkrati pa tudi nacionalni varnosti. V Resoluciji o nacionalnem programu na področju drog (2004: 3125–3127) je zapisano, da je država dolžna zagotoviti enakopravno vključevanje odvisnikov v zdravstveni sistem, da jim s tem omogoča zdravljenje od odvisnosti, posledično pa tudi

vključevanje v izobraževalni in socialni sistem ter sistem zaposlovanja z namenom preprečevanja njihovega soočanja z revščino, zapostavljenostjo, brezposelnostjo, brezdomstvom in posledično s socialno izključenostjo. Če se uživalci drog ne morejo sami rešiti teh problemov, jim mora država pri tem pomagati, kar v nasprotnem primeru vodi do ogrožanja osnovnih človekovih pravic in svoboščin ter v povezavi s tem do ogrožanja človekove varnosti. V nasprotnem primeru se uživalci drog povečano ukvarjajo s tatvinami in drugimi kriminalnimi dejanji, kar vodi do gospodarske škode, povzročene državi. S tem se začne ogrožanje nacionalne varnosti. Poleg tega predstavljajo največjo grožnjo nacionalni varnosti tudi preprodajalci in njihova dejavnost ograniziranega kriminala, prepovedanega trgovanja z drogami, pranja denarja in drugih kriminalnih dejanj, povezanih z drogami.

Uporaba drog se začne z eksperimentiranjem in jemanjem drog zaradi druženja. Nadaljuje se z namenom, da učinki droge vplivajo na posameznikovo počutje in vedenje. Ko droga preide v navado, postane osrednje gibalno življenjskega sloga (Urad za droge 2007). Ker je Kolosej prostor, kjer se mladi posebej radi zbirajo v večjem številu zlasti ob koncu tedna, ko je frekvenca uživanja mamil bolj pogosta, je problematika mamil še posebno skrb zbujujoč proces. Pri tem je treba omeniti, da so glavni prostori zbiranja morebitnih uživalcev drog glavne sanitarije (tako moške kot ženske) ter zadnji del Koloseja, kjer so izhodi iz dvoran št. 4, 5, 6, 7 in 8.

Vodstvo družbe poskuša uporabo drog v prostorih znotraj in zunaj Koloseja preprečevati z rednimi pregledi notranjih in zunanjih prostorov, ki jih izvaja varnostna služba G7. Uslužbenci Koloseja in zunanja pogodbeno podjetja (G7 in Clining) imajo posebna navodila glede čiščenja in ohranjanja reda. Pri praznjenju košev se ne sme segati v notranjost z rokami, ampak se vsebina pretrese v zbiralnice smeti. V primeru, da se v sanitarijah ali v neposredni okolici Koloseja najdejo uporabljene igle, jih je potrebno z veliko previdnostjo odstraniti v posebne škatle, ki se jih zaprte odnese v glavno zbirališče smeti. Pri tem moram opozoriti, da uslužbencem niso na voljo posebne zaščitne rokavice ali druga ustrezna zaščita ter so pri odstranjevanju prepuščeni sami sebi.

Eno možnih kriminalnih dejanj je plačilo z ponarejenimi evrskimi bankovci. Kvaliteta ponarejenih bankovcev se vse bolj izboljšuje, predvsem zaradi vse bolj izpopolnjenih pripomočkov tiskanja. Ker je ponarejene bankovce na prvi otip vse težje prepoznati, so

blagajne v Koloseju opremljene z optičnimi čitalci za preverjanje bankovcev, s katerim se preveri vsak bankovec od 20 evrov dalje.

Na parkiriščih pred Kolosejem in za njim je v porastu kraja avtomobilov in vlomi vanje. V zadnjem letu se je delež kraj in vlomov sicer zmanjšal, ker je družba BTC uvedla pregledovanje parkirišč s strani honorarnih varnostnikov.

Ena možnih oblik kriminalnega dejanja bi bila lahko tudi uporaba ponarejenih kreditnih kartic, vendar se je Kolosej temu izognil. Na blagajnah in v lokalih z kreditnimi karticami ni mogoče plačati.

Poleg drog je najbolj razširjena oblika kriminala, ki je prisotna v Koloseju, tatvina. Sem štejemo po eni strani kraje denarnic in osebnih predmetov, ki so last obiskovalcev, po drugi strani pa je prišlo večkrat tudi do kraje denarja iz sefa. Znotraj Koloseja se v glavni avli nahaja bankomat, kjer so lahko obiskovalci možna tarča tatov. Bankomat ni varovan.

Znotraj objekta Kolosej so postavljene številne nadzorne kamere. Njihov glavni namen bi moral služiti v smeri preprečevanja kriminalnih dejanj oziroma zgodnjemu opažanju le-teh, vendar ni tako. Kontrolna soba, kjer se zbirajo slike iz vseh kamer, je v prostorih varnostne službe G7. Ena izmed nalog varnostne službe je tudi pregledovanje kamer z namenom, da se ugotovi vsakršno odklonsko vedenje obiskovalcev. Ker pa je varnostnikov premalo in je njihova glavna naloga stalni obhod v notranjih in v zunanjih prostorih Koloseja, ne morejo ves čas pregledovati varnostnih kamer. Tako je sistem varnostnih kamer v Koloseju namenjen bolj pregledovanju slik, ko se kriminalno dejanje že zgodi, kot pa preventivni dejavnosti z namenom, da se drugačno vedenje obiskovalcev prepreči in se zagotovi varnost preostalih.

4.1.2 Terorizem

Vzroki za pojav terorizma sodijo v dve skupini: notranji (na primer etnično preganjanje, politično zatiranje, nacionalizem, verski fanatizem itd.) in zunanji (sodobna gospodarska, politična in druga protislovja, ozemeljski spori, gospodarski, politični in drugi ekspanzionizmi, interesi organiziranega kriminala itd.) (Anžič 2002: 458).

Za varnostno razumevanje terorizma je pomemben tudi psihološki pristop, še zlasti pri odgovorih na vprašanja o osebnostnih lastnostih teroristov. To je pomembno še zlasti zato, ker je medijem in politikom uspelo ustvariti stereotip terorista kot duševno neuravnoteženega človeka in psihopatskega kriminalca. Takšna predstava ne samo, da ni točna, temveč lahko preventivni dejavnosti subjektov varnostnega sistema in samozaščitni dejavnosti ljudi škoduje. Študije, ki jih je bilo mogoče narediti, kažejo, da teroristi kot posamezniki delujejo normalno in so tudi socialno bolj ali manj sprejemljivi. Problematični postanejo takrat, ko se znajdejo v skupini, za katero so značilna odklonska, ekstremistična stališča, pojasnjuje Anžič v svojem članku (2002: 459). Predvideni rezultati terorističnih dejanj povzročijo psihološki učinek (teror). Namenjeni so ciljnemu občinstvu in ne dejanskim žrtvam terorističnega dejanja (Terrorism Research 2007).

Raphael F. Perl (2007: 31) v poročilu za kongres poudarja, da ni univerzalno sprejete definicije terorizma. V eni izmed opredelitev, ki se bolj pogosto rabi v ameriških državnih krogih, trdi, da terorizem vključuje državljan ali ozemlje več kot ene države. Terorizem je definiran kot politično motivirano nasilje, zagrešeno proti civilnim tarčam.

Teroristična dejanja izvajajo skupine ali posamezniki najpogosteje tam, kjer je gostota ljudi precejšnja. Avtorica Polona Rizman je v svojem članku (2004: 618) zapisala, da je terorizem najhujša oblika nasilja, ki se izvaja na nedolžnih žrtvah pred občinstvom v upanju, da se bo ustvaril občutek strahu.

Objekti, kjer se zbira ogromno ljudi, bodo v prihodnje glavne tarče napada terorističnih organizacij (National Counter Terrorism Security Office 2006: 5). V tem smislu je Kolosej možni prostor, kjer bi se lahko izvedlo teroristično dejanje, kajti na enem prostoru je v danem trenutku veliko število nedolžnih ljudi. Poleg ogromnega števila ljudi na enem mestu je Kolosej potencialna tarča terorističnega napada zaradi ameriške propagande. V kinocentru vrtijo ameriške filme, prodajajo kokice in v spodnji etaži je tipična ameriška restavracija McDonald's. Vsi ti dejavniki odločilno pripomorejo k možni izbiri tarče teroristov, ki so protiameriško nastrojeni. V Sloveniji sicer še ni bilo primera terorističnega dejanja, vendar se ne smemo obnašati, kot da ga ne more biti. Terorizem je postal del vsakdanjosti, pred katerim si ne smemo zatiskati oči, da se ne ponovi 11. september (New York), 11. marec (Madrid), 7. julij (London) ali katera koli druga tragedija, kajti kar se je zgodilo na primer v Londonu 7.

julija, se lahko zgodi kadar koli, v katerem koli mestu ali v kateri koli državi (Barnes 2006: 6).

4.1.3 Ugrabitve in zajetje talcev

V povezavi s prejšnjim poglavjem moram najprej razložiti, da je pri terorizmu glavni cilj čim večja škoda in povzročanje čim večjega strahu pri ljudeh, medtem ko gre pri zajetjih in ugrabitvah talcev za izsiljevanje določenih zahtev v zameno za izpustitev ljudi. Talec je začasno priprt človek, ki s svojo svobodo in življenjem jamči za izpolnitev določenih zahtev. Zajetje talcev je uporaba nasilja proti eni ali več osebam, ki jim s tem odvzamemo svobodo gibanja. Preprečitev svobodnega gibanja je vedno povezana z odkrito ali tiho smrtno grožnjo, grožnjo po težki telesni poškodbi ali dolgem zaporu (Maksimovič 1988: 1).

V Mednarodni konvenciji proti jemanju talcev (United nations 1979) je zapisano, da je ugrabitev dejanje, v katerem ena ali več oseb zadrži in grozi z ubojem, poškodovanjem ali smrtjo osebe, ki je talec, s čimer prisilijo tretjo stran (na primer država, mednarodna organizacija ali skupina oseb), da naredi kakršno koli dejanje. Izpolnitev teh zahtev je pogoj za izpustitev talcev.

Zajetje talcev je že dolgo znano kot način izvajanja političnega pritiska, varovanja določenih interesov in prikaza moči nad posamezno populacijo. Povečanemu številu politično motiviranih zajetij talcev je sledilo tudi naraščajoče število zajetij talcev s strani kriminalcev, ki, obkoljeni s policijo na kraju dejanja, običajno vzamejo talce kot sredstvo izsiljevanja, da bi si na tak način zagotovili pobeg (Maksimovič 1988: 1). V Koloseju za zdaj še ni bilo primera ugrabitve in zajetja talcev, vendar to ne pomeni, da v prihodnje do tega ne bi moglo priti.

4.1.4 Požar

Na podlagi 35. člena Zakona o varstvu pred požarom (Uradni list RS 1993) in Pravilnika o požarnem redu (Uradni list RS 1997) je direktor podjetja Kolosej kinematografi, d.o.o., sprejel požarni red, ki velja v prostorih multikina Kolosej na lokaciji Šmartinska 152. Požarni red se navezuje na dokumentacijo Študije o požarni varnosti, ki jo je izdelala Izolirka požarni inženiring, d.o.o.

Navodila za ravnanje v primeru požara so oblikovana glede na lastnosti objekta in organizacijo. Osnova je scenarij, ki se navezuje na primer odkritega požara prek zaposlenih. Preventivno dejavnost varstva pred požarom izvajajo vsi zaposleni v podjetju Kolosej, vsi zaposleni v zunanjih pogodbenih podjetjih (G7 in Cleaning), vsi zaposleni pri najemnikih lokalov in obiskovalci.

Vsak od udeležencev ima pri preventivni dejavnosti varstva pred požarom različne naloge in obveznosti. Njihove naloge se navezujejo na delovni prostor, v katerem se dnevno zadržujejo. Naloge in obveznosti zaposlenih, ki so zapisane v internem dokumentu, ki ga je pripravilo podjetje Toming, so, da vsakdo opravlja svoje delo tako, da ne povzroča nastanka požara in da zapusti svoje delovno mesto v takšnem stanju, da nastanek požara ni mogoč.

Vsakdo izvaja vse ukrepe varstva pred požarom, ki so določeni s predpisi, splošnimi akti, sklepi uprave, navodili vodje službe požarnega varstva ali njim neposrednih vodij. Zaposleni v Koloseju se pred nastopom dela seznanijo s predpisi in ukrepi varstva pred požarom, z nevarnostjo nastanka požara ter organizacijo in izvajanjem varstva pred požarom. Znanje iz varstva pred požarom je treba ves čas izpopolnjevati in se obvezno udeleževati organiziranega izobraževanja, poučevanja in preverjanja znanja iz varstva pred požarom. Vsak zaposleni namensko in strokovno uporablja vsa tehnična sredstva za gašenje in reševanje, na svojem delovnem mestu pozna vsa gasilna sredstva in opremo ter jo zna uporabljati. Poleg tega mora vsak zaposleni obvestiti njemu neposrednega vodjo o vseh opaženih okvarah in pomanjkljivostih, ki bi lahko povzročile požar. Preneha z delom, če preti nevarnost za nastanek ali razširitev požara, ter o tem takoj obvesti njemu neposrednega nadrejenega. Potrebno je seznanjanje s požarnim redom in požarnovarnostnim načrtom, v primeru nastanka požara ukrepa v skladu s požarnim redom, skrbi za čistočo delovnega mesta ter skrbi, da prehodi, dostopi, hodniki in stopnišča niso založeni z materialom in predmeti. Po končanem delu morajo zaposleni pred zapustitvijo delovnih prostorov te pregledati, da je stanje v prostoru brez nevarnosti za nastanek požara. Vsak zaposleni sodeluje pri gašenju, reševanju, prvi pomoči in evakuaciji v primeru požara ali druge nesreče, opozarja druge delavce ali druge osebe na nevarnost požara zaradi nepravilnega dela, kajenja ali nespoštovanja drugih določil požarnega varstva, opravlja naloge v zvezi z varstvom pred požarom, ki mu jih odredi njemu neposredni vodja. Vsak, ki uporabi gasilno sredstvo oziroma opazi, da je bilo uporabljeno, mora o tem obvestiti pooblaščenega osebo za požarno varnost.

Vendar v Koloseju, poleg nalog in obveznosti zaposlenih, veljajo tudi požarnovarnostni ukrepi, ki so namenjeni obiskovalcem. Pomembno je, da se držijo navodil, ki so jim dana z oglasi ali jih dobijo od zaposlenih, za preprečevanje požara ali drugih nesreč, v času ko se nahajajo v kinocentru. Pomembno je, da je kajenje prepovedano v vseh prostorih objekta Kolosej Kinematografi, d.o.o., razen v posebej določenih, požarno varno zaščiteneh in označenih prostorih, in da se v času požara ali elementarne nesreče držijo navodil zaposlenih ali druge odgovorne osebe.

4.1.5 Poplava

Poplave lahko ogrožajo človeška življenja in materialne dobrine neposredno (delovanje vodnega vala) ali posredno zaradi poškodb objektov in naprav, poškodb ali porušitve mostov in druge prometne infrastrukture, poškodb na električnih, plinskih ter drugih napeljavah in podobno. Poleg poškodb povzročajo poplave tudi psihično prizadetost (strah, izguba doma in drugo) in izgubo človeškega življenja, najpogosteje zaradi utopitve (Povzetek načrta zaščite in reševanja ob poplavah 2007).

Kolosej je na območju, kjer v bližini ni nobene reke, tako da ogrožanje varnosti z vidika poplavljanja rek ni mogoče. Največja možnost poplav v Koloseju bi bila zaradi izredno močnih padavin in dviga gladine podtalnice. Poplave bi se najpogosteje lahko pojavile v jesenskem ali spomladanskem času, kajti takrat je količina padavin največja. Večjo ogroženost predstavlja količina meteorske vode, ki v povezavi z dvigom gladine podtalnice lahko povzroči poplavljanje spodnjih prostorov Koloseja. Do poplavljanja vode bi lahko prišlo tudi v primeru počene cevi ali poškodovanja vodovodne cevi, vendar bi v teh primerih prišlo zgolj do materialne škode, povzročene v samem centru, ne pa tudi do ogrožanja varnosti obiskovalcev, ker so dvorane zgrajene tako, da voda lahko odteka.

4.1.6 Potres

Potresi predstavljajo v Sloveniji eno največjih naravnih nevarnosti, saj je bilo v preteklosti na slovenskih tleh že več kot šestdeset rušilnih potresov. Potresna žarišča so na celotnem ozemlju Slovenije, potresno najbolj ogrožena območja pa so ljubljansko, idrijsko ter tolminsko in krško-brežiško območje (Zorko 2006: 7).

V oceni potresne ogroženosti Republike Slovenije (2006: 12) je zapisano, da je ljubljansko območje relativno najbolj ogroženo območje v Sloveniji z največjo koncentracijo prebivalstva in največjim družbenim proizvodom na prebivalca.

Kolosej se nahaja na ljubljanskem potresnem območju, kar zahteva načrtno in celovito varstvo; pri tem se mora upoštevati načelo o preventivi. Leta 2006 je bil sprejet nov Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki upošteva vse dosedanje izkušnje, ki so bile pridobljene ob ukrepanju pri naravnih in drugih nesrečah. Z novo zakonodajo je bilo omogočeno, da se je varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami organiziralo kot celovita interdisciplinarna dejavnost, povezana v normativno, organizacijsko in funkcionalno samostojen in enoten sistem, ki deluje v miru v vseh drugih spremenjenih razmerah (Zorko 2006: 7).

Ljubljansko območje (kjer se Kolosej nahaja) je največje urbanizirano območje v Sloveniji. Od leta 1958 dalje je nad potresno dejavnostjo Ljubljanske kotline bdela opazovalnica observatorij na Golovcu, zdaj pa so se ji pridružile še štiri nove opazovalnice. Opazovalnice na Črnem Vrhu nad Polhovim Gradcem, Možjanco nad Preddvorom, Gorenjo Brezovico pri Podpeči in Vrhu nad Dolskim bodo pripomogle k mnogo boljšemu spremljanju potresnega dogajanja v Ljubljani. S tem bo Slovenija po kakovosti in gostoti državne mreže v svetovnem vrhu (Vidrih 2005: 211). Ker pa točna napoved časa in kraja potresa ni mogoča, je potresnovarna gradnja po sodobnih predpisih edina praktična in učinkovita rešitev za zaščito pred potresi (Fischinger 1999: 237).

Potres za ljudi, ki so na prostem, ni nevaren. Zaradi rušenja objektov je potres nevaren za tiste ljudi, ki se nahajajo v stavbah ali njihovi neposredni bližini (Ministrstvo za obrambo 2006: 29). Če bi se zgodil potres v popoldanskem ali večernem času, bi bilo v Koloseju lahko tudi od 1000 do 2000 obiskovalcev, kar bi imelo za posledico veliko število žrtev na enem mestu.

V samem kinocentru Koloseja se lahko pojavi več virov ogrožanja hkrati (kompleksnost), ki so lahko posledice antropogenih ali naravnih nesreč, zato je treba opredeliti vse potrebne instrumente, ki omogočajo primerno spopadanje z ogrožanjem varnosti samih obiskovalcev.

4.2 PROBLEMI PRI INSTRUMENTIH ZAGOTAVLJANJA VARNOSTI

V prejšnjem poglavju sem opredelila možne vire ogrožanja varnosti v Koloseju, ki so relevantni za ta objekt. To so: kriminal, terorizem, ugrabitve in zajetje talcev, požar, poplava in potres. Posledično sem v tem poglavju opredelila instrumente zagotavljanja varnosti, ki omogočajo primerno spopadanje in ukrepanje ob izrednih dogodkih. Pri instrumentih zagotavljanja varnosti se velik pomen namenja izobraževanju zaposlenih ter preventivnemu preprečevanju ogrožanja obiskovalcev.

Opredelila sem več virov ogrožanja varnosti, vendar je v njihovih dokumentih, opredeljena samo požarna varnost, drugim virom ogrožanja pa niso namenili posebnega pomena. Njihova dokumentacija obsega požarni red, ki se navezuje na Študijo o požarni varnosti. Celotno gradivo požarnega reda zajema organizacijo, ukrepe varstva pred požarom, navodila za ravnanje v primeru požara, vrste in načine usposabljanja zaposlenih ter obvezne priloge, ki zajemajo izvleček požarnega reda, evidenčne in kontrolne liste ter požarni načrt z načrtom evakuacije iz objekta. Poleg tega sem med dokumentacijo zasledila še gradivo, ki se nanaša na zakonsko določeno izjavo o varnosti z oceno tveganja, izdelano za posamezna delovna mesta.

Ob pregledu dokumentacije nisem zasledila varnostnega načrta, ki bi ga morali imeti glede na dejstvo, koliko obiskovalcev vsak dan obiše kinocenter Kolosej. Najboljši približek varnostnemu načrtu je Študija o požarni varnosti, kjer so zajeti ukrepi varstva pred požarom, navodila za ravnanje v primeru požara in usposabljanje zaposlenih. Dodane so priloge požarnega načrta z načrtom evakuacije iz objekta. Požar je pravzaprav edini vir ogrožanja, ki so se ga lotili sistematično in zanj izdelali vso potrebno dokumentacijo, ki zajema tako izobraževanje kot tudi preventivne ukrepe. Menim, da je požarna varnost primerno in zadostno obdelana v dokumentaciji, poleg tega pa so upoštevani vsi kriteriji za požarno preventivo pri gradnji samega objekta, ki je v skladu z Zakonom o graditvi objektov in tehnično smernico Pravilnika o požarni varnosti v stavbah.

Za vse druge vire ogrožanja, ki sem jim omenila, nimajo v dokumentaciji ničesar zapisano. Tako bi bilo treba v varnostnem načrtu za objekt Koloseja predvsem obdelati delovanje in ukrepanje ob izrednih dogodkih, kot je terorizem, kajti danes nihče ni varen pred

njim. Še posebno je Kolosej problematičen zaradi velikega števila ljudi na enem mestu in širjenja ameriške propagande, kar je pogosto temeljni predpogoj delovanja terorističnih mrež. Velik problem je v tem, »da islamski skrajneži delujejo bolj globalno, bolj smrtonosno, bolj prilagodljivo in imajo širšo bazo. Grožnja se stalno spreminja, saj ko oblikujemo protiukrepe za boj proti grožnjam, teroristi prilagodijo svoje načine delovanja (Nelson 2004).«

Moj predlog reševanja tega problema bi bil v smislu oblikovanja strategije za boj proti terorizmu, ki bi vključeval štiri temeljne dejavnosti, kar sovпада s Strategijo Evropske unije za boj proti terorizmu. »Štiri temeljne dejavnosti bi bile usmerjene v preprečevanje, zaščito, pregon in odzivanje. V strategiji EU za preprečevanje je zapisano, da je treba ljudi odvrniti od terorizma z odpravo dejavnikov in temeljnih razlogov, ki vodijo k radikalizaciji in novačenju v teroristične skupine. Za zaščito je zapisano, da je treba zaščititi ljudi in infrastrukturo ter zmanjšati nevarnost napada z izboljšanim varovanjem meja, prometa in kritične infrastrukture. Za pregon je zapisano, da sta pregon in preiskava teroristov usmerjena onkraj naših meja in na svetovni ravni, da bi onemogočili podporne mreže, prekinili financiranje in dostop do materialov za napade in privedli teroriste pred sodišče. Pod odzivanje sodijo: »priprava za obvladovanje in zmanjševanje posledic terorističnega napada s krepitvijo sposobnosti za soočanje z učinki, usklajevanje odziva in potrebami žrtev« (Svet Evropske Unije 2005: 3).

V varnostnem načrtu Koloseja bi bilo treba poleg požara in terorizma obdelati tudi preventivne ukrepe za delovanje v primeru kriminalnih dejanj. Pri tem je v ospredju preprečevanje in boj proti kriminalu. Ukrepi naj bi se razvijali v smislu izobraževanja uslužbencev, da so ti zmožni pravočasno prepoznati potencialnega kriminalca in sodelovanja z državnimi organi, ki so specializirani na tem področju. Pri tem ima veliko vlogo predvsem policija. Posebno pozornost mora nameniti kakovostnemu delu pri preprečevanju in odkrivanju najhujših kaznivih dejanj, vendar ne sme pozabiti na lažja kazniva dejanja, s katerimi se obiskovalci Koloseja pogosteje srečujejo.

Možni vir ogrožanja varnosti obiskovalcev Koloseja, ki sem ga opredelila, so prav gotovo tudi droge. Kolosej temu ni namenil nobene pretirane zaskrbljenosti, čeprav se znotraj objekta občasno zatečejo uživalci prepovedanih substanc. Težava nastane, ker se uživalci drog zbirajo v sanitarijah, pri tem pa neodgovorno puščajo igle v smetnjakih. Vodstvo Koloseja bi moralo uvesti izobraževanje uslužbencev, da bi v takšnih situacijah lahko ustrezno ukrepali in

ne bi prišlo do kasnejših posledic. Menim, da bi moral proces izobraževanja opraviti vsak zaposleni ne glede na to, v katerem sektorju dela. Izobraževalni proces bi moral vsebovati prepoznavanje možnih uživalcev drog, da bi se jih pravočasno izločilo iz objekta in ne bi prišli v stik z drugimi obiskovalci. Poleg tega pa tudi postopek, kako naj bi uslužbenci zunanjega podjetja Cleaning, ki skrbi za urejenost in čistočo, opravljali delo znotraj sanitarij. Pri tem imam v mislih predvsem praznenje košev, kjer ni vidna vsebina. Absolutno bi bilo treba izobraziti osebje, da se z rokami brez zaščite ne sega v notranjost. Sicer je v zadnjem času število uživalcev drog znotraj Koloseja padlo na minimum, vendar bi bilo kljub vsemu treba v obliki dokumenta predstaviti možne načine in postopke reševanja takšnega problema.

Glede na to, da se za Kolosej lahko pojavi več vrst virov ogrožanja varnosti, v njihovih dokumentih pa sem zasledila zgolj postopke in načine ukrepanja za požarno varnost, menim da je njihov varnostni načrt nezadosten in pomanjkljiv.

V tesni povezavi z izvajanjem varnosti je prav gotovo zunanje pogodbeno podjetje G7, ki skrbi za celovito izvedbo načrta varnosti. V njihovem internem dokumentu Navodilo za delo varnostne službe, ki se nanaša na delo G7 znotraj in v neposredni bližini objekta Kolosej, sem zasledila obsežna navodila za ravnanje v kriznih situacijah. Razdelane imajo različne vire ogrožanja varnosti, ki so relevantni za Kolosej, in preventivne ukrepe za ustrezno ukrepanje. Kljub večjemu številu opredeljenih virov ogrožanja, kot sem jih zasledila ob pregledovanju dokumentov Koloseja, menim, da je tudi njihov varnostni načrt nezadosten in pomanjkljiv, ker se niso lotili vseh možnih virov, vendar mnogo boljši od Kolosejevega. Pri delu varnostne službe G7 bi omenila, da je njihovo število premajhno glede na velikost objekta, saj je velikost multikina Kolosej 14.000 m². Po njihovih internih navodilih je prednostna naloga pregledovanje objekta tako znotraj kot v neposredni okolici. To pomeni, da varnostne kamere, ki so nameščene nad glavnimi vhodi po Koloseju, nimajo tolikšne preventivne vloge, ker se jih ne more spremljati ves čas. Dejstvo, da je med tednom samo en varnostnik prisoten na celotnem 14.000 m² velikem objektu, je absolutno premalo. Za uspešno delo bi moral ves čas pregledovati vseh 13 kamer, ki jih ima varnostna služba postavljene nad vhodi. Namenjene so predvsem pregledovanju videoposnetkov, ko se kriminalno ali kakšno drugo dejanje že stori, z namenom iskanja storilca. Menim, da bi morale biti postavljene varnostne kamere, ki so namenjene videonadzoru samega objekta, usmerjene predvsem v preventivo, ne pa zgolj shranjevanju podatkov. Posledično to pomeni, da je en varnostnik med tednom oziroma dva

ob koncu tedna odločno premalo, česar se očitno v podjetju nihče ne zaveda in se gleda samo na pridobljeni denar, ne pa na varnost obiskovalcev.

5. INSTRUMENTI ZA ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI – PRIMER KOLOSEJA

V podjetju Kolosej izvajajo izobraževanje svojih zaposlenih na dveh področjih. To sta varnost in zdravje pri delu ter požarna varnost. Seminar iz varnosti in zdravja pri delu morajo zaposleni opraviti enkrat na leto, medtem ko se izobraževanje iz požarne varnosti izvaja vsake tri leta. Mnogo bolje je za izobraževanje poskrbljeno pri zunanjem pogodbenem podjetju G7, ki skrbi za varovanje objekta, in pri zunanjem pogobenem podjetju Cleaning, ki skrbi za čistočo. Njihova izobraževanja so bolj pripravljena in tudi navodila za delo so bolj obsežna; v njih je natančno definirano po posameznih korakih, kaj mora vsak zaposlen storiti v primeru kritičnega dogodka.

5.1 VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Za Kolosej, d.o.o., izvaja strokovne naloge s področja varnosti in zdravja pri delu podjetje TOM ing – varstvo pri delu. Strokovne naloge izvaja po zahtevah Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS 1999).

Na podlagi 24.člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS 1999) podjetje Kolosej, organizira izvedbo poučevanja s področja varstva pri delu na vsaki dve leti. Poučevanje izvede strokovna služba varstva pri delu TOM ing. Dovoljenje za opravljanje strokovnih nalog varnosti in zdravja pri delu dokazuje odločba ministrstva za delo, družino in socialne zadeve št.102-02-146/2000-005. Poučevanje in preverjanje znanja poteka v skladu z zakoni in predpisi ter izdelanim programom usposabljanja za varstvo pri delu.

5.1.1 Program usposabljanja

Program usposabljanja je za Kolosej pripravilo podjetje TOM ing, udeležiti pa se ga mora vsak, ki je zaposlen v Koloseju, če želi tam opravljati delo. Cilj usposabljanja za varno

in zdravo delo je pridobivanje znanj, spretnosti in navad za varno opravljanje dela. Torej je treba doseči cilj, da je delavec usposobljen za varno opravljanje dela. Usposabljanje iz varstva pri delu sestoji iz:

- usposabljanje za varno delo s preizkusom znanja;
- priprava strokovnih seminarjev in/ali delavnic in/ali tečajev po dogovorjenem programu in obsegu;
- za varno delo s kemikalijami (Ekosystem 2006).

Delodajalec mora delavca usposobiti za varno opravljanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, ob razporeditvi na drugo delo, ob uvajanju nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu. Usposabljanje mora biti prilagojeno posebnostim delovnega mesta in se izvaja po programu, ki ga mora delodajalec po potrebi obnavljati in spreminjati njegovo vsebino glede na nove oblike ter vrste nevarnosti. Preizkus teoretične in praktične usposobljenosti za varno delo preverja delodajalec na delovnem mestu. Delodajalec določi obvezne občasne (enkrat na leto) preizkuse teoretične in praktične usposobljenosti za varno delo za delavce, ki delajo na delovnem mestu, kjer iz ocene tveganja izhaja večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare, in za tiste delavce, ki delajo na delovnih mestih, kjer so poškodbe pri delu in zdravstvene okvare pogostejše (Ekosystem 2006).

Usposabljanje se izvaja na osnovi izdelanega programa usposabljanja. Podlaga za izdelavo ustreznega programa usposabljanja je *Izjava o varnosti z oceno tveganja*. Usposabljanje mora biti prilagojeno posebnostim delovnega mesta, vrsti opravila in delavčevemu predznanju ter se izvaja po programu, ki ga mora delodajalec po potrebi obnavljati in spreminjati njegovo vsebino glede na nove oblike in vrste nevarnosti. Na koncu usposabljanja sledi preizkus znanja oziroma izpolnitev vprašalnika (testa) in/ali ocenjevalnega lista. Vprašanja ali risanje manjkajočih sklopov na risbi so prilagojena delovnim pravilom in programu usposabljanja. Pri praktičnem preizkusu usposobljenosti mora delavec doseči ustrezno raven praktične usposobljenosti na svojem delovnem mestu (Ekosystem 2006).

Zakon o varnostni in zdravju pri delu (Uradni list RS 1999: 7064) določa kot prvo obveznost delodajalca, da mora vsak delodajalec v pisni obliki izdelati in sprejeti Izjavo o varnosti. Izjava o varnosti je pisni dokument, s katerim delodajalec pisno izjavlja, da v podjetju izvaja vse ukrepe za zagotovitev varnosti pri delu glede preprečevanja nevarnosti in

tveganja pri delu, da obvešča in usposablja zaposlene s področja varstva in zdravja pri delu, jim daje navodila, da imajo ustrezno organizirano podjetje glede varstva pri delu, ter da zagotavlja potrebna materialna sredstva v ta namen. Izjava o varnosti je program, kjer so v pisni obliki opredeljeni minimalni ukrepi za zmanjšanje tveganj za nastanek poškodb in bolezni za vse zaposlene ali so z delom v podjetju kakor koli povezani (Izdelava izjave o varnosti z oceno tveganja 2006).

Sestavni del izjave o varnosti je ocena tveganja. Ocena je izdelana na podlagi dejanskega stanja v podjetju, kjer se sistematično evidentirajo, proučujejo in ocenijo vsi možni vzroki za nastanek poškodb in bolezni na delovnih mestih. Pri oceni tveganja ne gre za iskanje napak v podjetju, temveč za preventivno preprečevanje nezaželenih morebitnih poškodb in poklicnih bolezni. To je mogoče doseči z določitvijo minimalnih ukrepov, s katerimi se delodajalec obveže, da bo zagotovil ustrezno varnost pri delu in bo zaščitil zdravje delavcev. Ti ukrepi so najpomembnejši del izjave o varnosti z oceno tveganja (Izdelava izjave o varnosti z oceno tveganja 2006).

Izjavo o varnosti in oceno tveganja je treba revidirati, dopolniti oziroma popraviti, če se dodajo novi ali spremenijo stari tehnološki ali delovni procesi, se dodajo ali ukinejo nova delovna mesta, se spremeni število zaposlenih, podatki, na katerih je temeljilo ocenjevanje, niso več ažurni ter obstajajo možnosti ali načini za izpopolnitev ocenjevanja... (Izdelava izjave o varnosti z oceno tveganja 2006).

5.2 POŽARNA VARNOST

Minister za okolje in prostor na podlagi prvega odstavka 11.člena Zakona o graditvi objektov (Uradni list RS 2004: 12363) izdaja tehnično smernico Pravilnik o požarni varnosti v stavbah (Uradni list RS 2004: 3752). Ta pravilnik določa ukrepe, ki jih je treba izvesti, da bi stavbe izpolnjevale gradbene zahteve za zagotovitev požarne varnosti, in katerih cilj je omejiti ogrožanje ljudi, ki se v času požara nahajajo v neposredni bližini stavb, omejiti ogrožanje okolja ter omogočati učinkovito ukrepanje gasilskih ekip, ki sodelujejo pri omejitvi posledic požara.

Po tej tehnični smernici je poskrbljeno za požarno varnost v stavbi Koloseja. V tej tehnični smernici so zajete številne kategorije, ki sem jih sama preverila.

Širine evakuacijskih poti

Pri evakuacijskih poteh se morajo upoštevati različni kriteriji. Prvi kriterij je, da je širina izhodov, hodnikov in stopnišč odvisna od števila uporabnikov. Upošteva se prostor, kjer je največje število uporabnikov (Interno poročilo 2001). Prostor z največjim številom uporabnikov v Koloseju je glavna avla, kjer je glavni vhod.

Naslednji kriterij, ki se upošteva v Koloseju, je, da morajo imeti prostori z večjim številom uporabnikov izhode z različno širino. Ti kriteriji so:

- a. *do 50 uporabnikov*: en izhod širine 0,9 metra;
- b. *do 100 uporabnikov*: dva izhoda širine po 0,9 metra;
- c. *do 200 uporabnikov*: trije izhodi širine po 0,9 metra ali dva izhoda; en izhod širine 0,9 metra in drugi izhod širine 1,2 metra;
- d. *več kot 200 uporabnikov*: skupna širina vseh izhodov se računa, kot sledi:
 - i. pritličje: po 0,6 metra na 100 ljudi,
 - ii. etaže nad pritličjem: po 0,6 metra na 60 ljudi,
 - iii. etaže pod pritličjem: po 0,6 metra na 50 ljudi (Interno poročilo 2001).

Širine evakuacijskih poti v Koloseju so v vseh dvoranh enake. Tako imajo dvorane ne glede na število sedežev iste širine evakuacijskih poti. Pri tem je treba omeniti, da imata dvorani 6 in 7 ve kot 500 sedežev, kar je veliko več od drugih manjših dvoran, vendar pa so širine kljub vsemu istih dimenzij. Vsa vrata v Koloseju merijo v širino 95 centimetrov. Eden od kriterij je tudi ta, da mora biti najmanjša širina stopnišč in hodnikov 1,2 metra. Ta kriterij so v Koloseju upoštevali.

Zahteve za izhode in za zaščitena stopnišča veljajo tudi za kletne etaže. Pri dveh ali več kletnih etažah sta potrebni dve ločeni stopnišči (Interno poročilo 2001) – Kolosejeva zgradba ima eno kletno etažo in dve ločeni stopnišči.

Zaščitena stopnišča

Zaščiteno stopnišče mora biti požarno ločeno od stavbe, stene stopnišča morajo imeti požarno odpornost (R) EI 60, požarna odpornost prehodov (vrat) pa mora biti EI 30 (Interno poročilo 2001).

Pri stavbah, ki imajo največ tri nadzemne etaže in je dovoljena lesena konstrukcija, je potrebna požarna odpornost zaščitene stopnišča (R) EI¹ 60 z materiali z odzivom na ogenj razreda A1² (Hajduković 2005) ali A2³ (Hajduković 2005). Materiali evrorazreda A1 in A2 so negorljivi materiali in zaradi njih ne more priti do požarnega preskoka (Preskušanje požarnih lastnosti gradbenih materialov 2005: 3).

Zunanja stopnišča morajo biti urejena tako, da so varna pred ognjem v stavbi, zato mora biti v 1,5-metrskem pasu okoli zunanjega stopnišča zagotovljeno, da:

- a) je pas požarne odpornosti (R) EI 30 in da so fasadne obloge iz materialov z odzivom na ogenj razreda A1 ali A2;
- b) so okna in druge odprtine zunaj 1,5 metra širokega pasu zunanjega stopnišča ali pa morajo imeti zasteklitve s požarno odpornostjo (R) EI 30;
- c) so dostopi iz zaščitene delne evakuacijske poti na zunanje stopnišče ločeni s požarnimi vrati požarne odpornosti (R) EI 30 (Interno poročilo 2001).

Izhod iz zunanjega stopnišča mora voditi na varno mesto. Zaščiteno stopnišče v stavbi v javni rabi, ki vodi v več kot eno kletno etažo, mora imeti izhod na prosto, ki je ločen od evakuacijske poti iz nadzemnih etaž (Interno poročilo 2001).

Zunanje stopnišče Koloseja je znotraj same zgradbe. Na vsaki strani se nahaja po eno stopnišče, to stopnišče pa je ločeno od hodnikov in dvoran z požarnimi vrati. Z zunanje strani sta stopnišči zaščiteni s steklom.

¹ Najkrajši čas, v katerem morajo biti izpolnjena vsa merila, povezana s požarno odpornostjo stavb (nosilnost, celovitost, izolativnost).

² V evrorazred A1 sodijo materiali, kot so beton, opeke, večina proizvodov iz kamene in steklene (mineralne) volne.

³ V evrorazred A2 sodijo materiali, kot so mavčnokartonske plošče, vlakneno cementne plošče, nekateri proizvodi iz mineralne volne.

Stopnice in klančine

Stopnice in podesti morajo biti lahko dostopni, iz materialov z odzivom na ogenj razreda A1 ali A2 in ravni (ne krožni, zaviti ipd.) (Interno poročilo 2001). Glavne stopnice pred vhodom v Kolosej so lahko dostopne in zgrajene iz betonskega materiala. Krožnih in zavutih stopnic, ki so dovoljene kot notranje povezave v stanovanjih in kot servisni dostopi za največ 5 ljudi, v Koloseju ni. Na evakuacijskih poteh je dovoljeno le stopnišče z najmanj tremi stopnicami. Ta kriterij v Koloseju zagotovo ni upoštevan, ker ima vsaka dvorana minimalno deset stopnic. V njihovem požarnem načrtu z evakuacijo je prikazano, da se evakuacijska pot začne že znotraj posamezne dvorane. Klančine na evakuacijskih poteh ne smejo imeti več kot 6-odstotni naklon (Interno poročilo 2001).

Hodniki

Pri gradnji hodnikov so upoštevani vsi kriteriji, ki sem jih našla v tehnični smernici Pravilnik o požarni varnosti v stavbah. Pri tem so upoštevali, da morajo biti hodniki, ki se uporabljajo kot zaščiten del evakuacijske poti, požarno ločeni od preostale stavbe s stenami požarne odpornosti (R) EI 30 (Interno poročilo 2001).

Zaščiteni deli evakuacijskih poti morajo voditi do zaščitenega stopnišča. Zahteve za požarne odpornosti (stene (R) EI 60; prehodi (R) EI 30) so neodvisne od dolžine poti na varno. Zaščiteni deli evakuacijskih poti, ki povezujejo zaščiteni stopnišča, morajo biti ločeni od stopnišča s požarnimi vrati (R) EI 30 (Interno poročilo 2001).

Vrata

Vrata se morajo odpirati v smeri umika. Izjeme so vrata iz prostorov:

- s površino do 200 m², ki niso namenjena zadrževanju uporabnikov,
- kjer je manj kot 20 uporabnikov in
- kjer ni povečanega požarnega tveganja (na primer mokri prostori, stojnice, toplotne postaje) (Interno poročilo 2001).

Vrata se morajo odpirati brez pripomočkov in morajo biti taka, da jih lahko intervencijske enote odprejo od zunaj. Avtomatska dvižna, vrtljiva, drsna in rolavrata so dovoljena samo v primeru, če so poleg njih na voljo tudi vrata za osebni prehod, ki se odpirajo v smeri umika.

Ustreza tudi tehnična rešitev, da se v primeru prekinjenega električnega napajanja vrtljiva ali drsna vrata avtomatsko odprejo oziroma da jih je mogoče odpreti brez tuje pomoči ali pripomočkov (Interno poročilo 2001).

Vrata, ki vodijo na zaščitena stopnišča, morajo biti opremljena s samozapiralom. Vrata na evakuacijskih poteh v stavbah v javni rabi morajo biti opremljena z evakuacijskimi kljukami in ključavnicami. Požarna vrata se morajo v primeru izpada omrežnega napajanja ali pojava požarnega signala samodejno zapreti neodvisno od vseh virov napajanja. Če so vrata na evakuacijskih poteh, morajo omogočati osebni prehod, po prehodu pa se morajo zapreti s pomočjo samozapirala. Kriteriji glede vrat so v Koloseju upoštevani. Sicer so vrata dvoran opremljena s posebnim mehanizmom, ki odprta vrata ob začetku filma samodejno zapre, vendar v primeru izpada električne energije samodejno popusti in se lahko odpirajo ali zapirajo ročno.

Varnostna razsvetljava

Kriterij varnostne razsvetljave je v Koloseju upoštevan. Ta kriterij zajema naslednje točke. Varnostna razsvetljava je obvezna v:

- visokih nestanovanjskih stavbah;
- gostinskih stavbah, trgovskih in drugih stavbah za storitvene dejavnosti, stavbah za promet in stavbah za izvajanje elektronskih komunikacij v javni rabi;
- stanovanjskih stavbah za posebne namene, prevzgojnih domovih, zaporih, vojašnicah in podobnih stavbah z več kot 30 ležišči;
- industrijskih stavbah;
- v upravnih in pisarniških stavbah z več kot 20 delovnimi mesti (Interno poročilo 2001).

V visokih stanovanjskih stavbah mora biti varnostna razsvetljava zagotovljena v zaščiteneh stopniščih. Oznake izhodov in oznake evakuacijskih poti morajo biti osvetljene z varnostno razsvetljava neposredno ali posredno. Izhodne oznake prostorov za zbiranje ljudi morajo biti osvetljene neposredno. Varnostna razsvetljava mora biti izvedena v skladu s standardi: SIST EN⁴ 1838 (Razsvetljava – Zasilna razsvetljava), SIST EN 50171 (Central

⁴ Slovenski nacionalni standard, ki je javna listina in normativni dokument, ki ga ob upoštevanju načel iz 4. člena zakona o standardizaciji (Uradni list RS, 1999: 7540) in skladno s svojimi pravili sprejme inštitut.

power supply systems) in SIST EN 60598-2-22 (Luminaires) (Interno poročilo 2001).

Varnostna razsvetljava mora imeti zagotovljeno električno napajanje najmanj eno uro. Rezervno električno napajanje se mora v 3 sekundah vklopiti avtomatično. V stavbah za zdravstvo in drugih stavbah, kjer mora biti zagotovljena horizontalna evakuacija, je treba z ustreznimi tehničnimi ukrepi zagotoviti rezervno električno napajanje varnostne razsvetljave najmanj tri ure (Interno poročilo 2001), ki je v Koloseju zagotovljeno.

Dodatne zahteve za stavbe s prostori za veliko uporabnikov

V stavbah, kjer je načrtovan vsaj en prostor za več kot 100 uporabnikov, je treba ne glede na bruto tlorisno površino etaže zagotoviti najmanj dve stopnišči (Interno poročilo 2001). Ta kriterij je upoštevan, kajti v Koloseju je več kot 100 uporabnikov in ima dve stopnišči.

Širina stopnišč in podestov je odvisna od širine največjega izhoda iz prostora z največjim številom ljudi. Stopnišča s svetlo širino več kot 2,4 metra morajo imeti tudi na sredini ograjo z držajem (Interno poročilo 2001).

Sedeži v vrstah

Pri kriteriju sedežev v vrstah so upoštevani vsi napisani pogoji. Ti kriteriji so, da morajo sedeži v vrstah, vmesni prostori med vrstami in prehodi biti narejeni tako, da je pot za umik čim bolj ravna. Vmesni prostor med vrstami tudi pri spuščениh sedežih ne sme biti ožji od 0,45 metra, glavni prehodi med vrstami pa morajo imeti širino najmanj 1,2 metra (Interno poročilo 2001). V Koloseju je med posameznimi vrstami po 120 centimetrov prostora, kar pomeni, da je kriterij upoštevan.

V eni vrsti, ki ima dostop z dveh strani, ne sme biti več kot 32 sedežev. V eni vrsti, ki ima dostop le z ene strani, ne sme biti več kot 16 sedežev. Sedeži morajo biti pritrjeni na tla. Če to ni mogoče, morajo biti sedeži v eni vrsti med seboj tako, da umik ljudi ni oviran. Vgrajeni smejo biti samo sedeži, ki se samodejno zaprejo. V kinodvoranah in podobnih dvorinah morajo biti sedeži iz materiala z odzivom na ogenj C (Interno poročilo 2001). Največji dvorani v Koloseju sta dvorani 6 in 7. Vsaka ima po 16 vrst, kjer je v vsaki vrsti po 32

sedežev. Sicer se dvorani delita na tri dele: levi, sredinski in desni del. Levi in desni del imata po 8 sedežev, sredinski del pa po 16 sedežev.

5.2.1 Organizacija izvajanja dejavnosti varstva pred požarom

Odgovorna oseba za organizacijo izvajanja dejavnosti varstva pred požarom je direktor podjetja Kolosej. Organizacijo izvajanja dejavnosti varstva pred požarom v Koloseju izvaja več odgovornih oseb z natančno določenimi nalogami in obveznostmi. Kriterije in naloge, ki jih ima vsaka oseba, zaposlena v Koloseju, so določili varnostni inženirji iz podjetja TOM ing in so zapisani v Internem poročilu.

Vloga direktorja je, da sprejema zaključke in sklepe glede opravljanja razvojnih nalog varstva pred požarom, zagotavlja finančna sredstva za izvajanje programov in ukrepov za varstvo pred požarom, pooblasti osebo za izvajanje strokovnih nalog varstva pred požarom, sprejema dopolnitve požarnega reda, ki jih določa revizija, omogoča inšpekcijske preglede in sodeluje pri teh pregledih, sodeluje pri ugotavljanju stanja varstva pred požarom, kakor tudi pri ugotavljanju vzrokov požara, eksplozije ali druge nesreče.

Pooblaščen oseba za varstvo pred požarom skrbi in je odgovorna za izvedbo preventivnih ukrepov, poučevanje in preverjanje znanja, organizacijo varstva pred požarom, za predlaganje uvedbe postopka zoper delavca zaradi kršitve delovne dolžnosti in zaradi neizvajanja ter neupoštevanja požarnovarnostnih ukrepov, za občasno kontrolo stanja požarne varnosti z ogledi, za organizacijo rednih pregledov delovne opreme, naprav in sredstev za varstvo pred požarom, za sodelovanje z gasilskimi enotami, vodi evidenco po prilogah požarnega reda, za obveščanje direktorja ter vodje tehnične službe o stanju varstva pred požarom.

Vodja tehničnega sektorja skrbi in je odgovoren za obveščanje direktorja o stanju varstva pred požarom in o ukrepih, ki jih je treba izvršiti. Poleg tega skrbi za nadzorovanje delavcev, ali upoštevajo in izvajajo požarnovarnostne ukrepe, določila požarnega reda, navodila in druge ukrepe za varstvo pred požarom, za predlaganje uvedbe disciplinskega postopka zoper delavca, ki ne upošteva določil požarnega reda, ne izvaja ukrepov za varstvo pred požarom, povzroča nevarnost nastanka požara, kadi v prostorih, kjer je to prepovedano,

ali ne upošteva ukrepov varstva pred požarom, določenih z drugimi veljavnimi predpisi, katerih posledica je lahko nastanek požara.

Vodja poslovne enote skrbi in je odgovoren za obveščanje direktorja in vodje tehnične službe o stanju varstva pred požarom in o ukrepih, ki jih je treba izvršiti, za nadzorovanje delavcev in delavcev zunanjih podjetij in najemnikov, ali upoštevajo in izvajajo požarnovarnostne ukrepe, določila požarnega reda, navodila in druge ukrepe za varstvo pred požarom, za predlaganje uvedbe disciplinskega postopka zoper delavca, ki ne upošteva določil požarnega reda, ne izvaja ukrepov za varstvo pred požarom, povzroča nevarnost nastanka požara, kadi v prostorih, kjer je to prepovedano, ali ne upošteva ukrepov varstva pred požarom z drugimi veljavnimi predpisi, katerih posledica je lahko nastanek požara. Redno in pravočasno opozarja vzdrževalno službo in varnostno službo o vseh ugotovljenih napakah, ki jih je treba odpraviti za zagotovitev varstva pred požarom.

Predvajalec filmov skrbi in je odgovoren, da s svojim ravnanjem ne povzroči požara, in sicer: da ne rokuje z vnetljivimi snovmi brez dodatnega nadzora, da sproti odstranjuje gorljive snovi (papir) na za to predvidena mesta, da ne uporablja nedovoljenih električnih naprav v svojih prostorih in da ne kadi na svojem delovnem mestu. Skrbeti mora za red in čistočo svojega delovnega prostora in drugih površin, namenjenih gibanju ljudi, za prost dostop do vseh zasilnih in stranskih izhodov, vseh gasilnih sredstev in opreme ter do glavnih stikal. Poleg tega mora biti podrobno seznanjen z delom in uporabo ročnih gasilnikov in stenskih hidrantov (znanje pridobi na usposabljanju).

Blagajnik skrbi in je odgovoren, da s svojim ravnanjem ne povzroči požara, in sicer: da skrbi za red in čistočo svojega delovnega prostora in opreme, da ne uporablja nedovoljenih električnih naprav v svojih prostorih in da ne kadi na svojem delovnem mestu, da sproti odstranjuje gorljive snovi (papir) na za to predvidena mesta. Obveščati mora vodjo poslovne enote ali upravnika o morebitnih nepravilnostih ali poškodbi opreme. Opozarjati mora kupce kart in druge obiskovalce, da je kajenje v prostorih kinematografa prepovedano. Ob požaru ali elementarni nesreči sodeluje pri evakuaciji obiskovalcev in nudenju pomoči poškodovancev.

Reditelj oziroma hostesa skrbi in je ob kontroli vstopnic odgovorna za opozarjanje obiskovalcev na prepoved kajenja v dvorani in prepoved prinašanja drugih sumljivih in požarno nevarnih predmetov. V primeru, da obiskovalec to odkloni, mu vljudno prepreči

vstop v dvorano in o tem obvesti upravnika. Njegova naloga je tudi opozarjanje obiskovalcev ob zapuščanju dvorane, da ne prižigajo cigaret v dvorani in da ne odmetavajo gorljivih snovi (vžigalice). Poleg tega je potrebna kontrola oziroma preverjanje takoj po izpraznitvi gledalcev iz dvorane, ali niso ostali za njimi tleči ogorki ali drugi gorljivi predmeti. V primeru najdbe mora te predmete odstraniti na za to določena mesta. Obveščati mora vodjo poslovne enote ali upravnika o morebitnih nepravilnostih ali poškodbi opreme. Ob požaru sodeluje pri evakuaciji obiskovalcev. Reditelji in hostese morajo biti vedno oblečeni v službene uniforme in s pripeto priponko s svojim imenom in priimkom, da s tem predstavljajo uradno osebo, ki v primeru nesreče lažje vpliva na obiskovalce.

Vzdrževalec skrbi in je odgovoren, da s svojim ravnanjem ne povzroči požara, predvsem mora spoštovati vsa načela varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požarom. Obveščati mora vodjo tehničnega sektorja in vodjo poslovne enote o morebitnih nepravilnostih ali poškodbah opreme in te poškodbe, če je mogoče, sam sanira ali pokliče za to usposobljene strokovne službe. V primeru snega nad 35 centimetri organizira čiščenje kupol za odvod dima in toplote. V primeru lažnega odpiranja kupol takoj organizira ročno zapiranje.

Uslužbenec (prodajalec, administracija, natakara) skrbi, da s svojim ravnanjem ne povzroči požara, in sicer: da ne rokuje z vnetljivimi snovmi brez dodatnega nadzora, da sproti odstranjuje gorljive snovi (papir, cigaretne ogorki, vžigalice) na za to predvidena mesta, da skrbi za red in čistočo svojega delovanega prostora in opreme. Opozarja goste, da je kajenje prepovedano v prostorih lokala z izjemo, če je v gostinskem lokalu prostor, ki je namenjen kadilcem. Ob požaru ali elementarni nesreči takoj organizira akcijo gašenja, obveščanja in pomaga pri evakuaciji obiskovalcev.

Snažilka (zunanje pogodbeno podjetje Cleaning) skrbi in je odgovorna, da s svojim ravnanjem ne povzroči požara, in sicer: da skrbi za red in čistočo prostorov in opreme kinematografa, da ne rokuje z vnetljivimi snovmi brez dodatnega nadzora, da sproti odstranjuje gorljive snovi (papir) na za to predvidena mesta. Ne sme uporabljati nedovoljenih električnih naprav v svojih prostorih – električni kuhalnik ipd. Da ne kadi, kjer to ni dovoljeno. Obveščati mora vodjo tehničnega sektorja ali vodjo poslovne enote o morebitnih nepravilnostih ali poškodbah opreme. Njeno delo ne sme predstavljati nevarnosti za nastanek požara ali drugih nesreč. Seznaniti se mora s požarnim redom Koloseja, poznati mora vsa gasilna sredstva in opremo in jo znati tudi uporabljati. Seznaniti se mora tudi s

požarnovarnostnimi načrti in načrti za reševanje ljudi in premoženja iz objekta. Skrbeti mora za čistočo delovnih mest in prostorov ter drugih površin, namenjenih gibanju ljudi, za prost dostop do vseh zasilnih in stranskih izhodov, vseh gasilnih sredstev in opreme ter do glavnih stikal.

Varnostnik (zunanje pogodbeno podjetje G7) skrbi in je odgovoren, da skrbi za požarno centralo, jo zna uporabljati in z njo ravnati. Dosledno mora upoštevati navodila za delo varnostne službe. S svojim delom ne sme predstavljati nevarnosti za nastanek požara ali drugih nesreč. Seznanjen mora biti s požarnim redom družbe Kolosej kinematografi, d.o.o.. Poleg tega mora poznati gasilna sredstva in opremo in jo znati tudi uporabljati. Seznanjen mora biti tudi s požarnovarnostnimi načrti in načrti za reševanje ljudi ter premoženja iz objekta Kolosej. V primeru nastanka požara takoj organizira akcijo gašenja in ukrepa po določenih požarnega reda ter navodilih za delo varnostne službe (načrt požarnega varovanja). Odstraniti mora delavca in druge osebe, ki kljub prepovedi in opozorilu ne upoštevajo požarnovarnostnih ukrepov in s tem povzročajo nevarnost nastanka požara ali eksplozije. Redno se mora udeleževati usposabljanja in obdobjih preverjanj znanja s področja varstva pred požarom. Skrbi tudi za opozarjanje obiskovalcev glede parkiranja na intervencijskih poteh. Njegova naloga je tudi skrb in kontrola prostih intervencijskih poti. Poleg tega skrbi tudi za opazovanje obiskovalcev ob vstopanju v objekt in opozarja na prepoved kajenja ter prepoved prinašanja drugih sumljivih in požarno nevarnih predmetov. V primeru, da obiskovalec to odkloni, mu vljudno prepreči vstop. Skrbi tudi za opozarjanje obiskovalcev ob zapuščanju objekta, da ne prižigajo cigaret v objektu in da ne odmetavajo gorljivih snovi (vžigalnice). Obvešča vodjo tehničnega sektorja o morebitnih nepravilnostih ali poškodbi opreme. Varnostniki morajo biti vedno oblečeni v službene uniforme in s pripeto priponko s svojim imenom in priimkom, da s tem predstavljajo uradno osebo, ki v primeru nesreče lažje vpliva na obiskovalce.

Najemnik prostora skrbi in je odgovoren, da določi odgovorno osebo za varstvo pred požarom v svojih prostorih in poskrbi za potrebno količino gasilnih sredstev za gašenje začetnega požara. Delo ne sme predstavljati nevarnosti za nastanek požara ali drugih nesreč. Njegova naloga je tudi nadzor, ali delavci upoštevajo in izvajajo požarnovarnostne ukrepe, določila požarnega reda, navodila in druge ukrepe za varstvo pred požarom. Skrbeti mora za čistočo delovnih mest in prostorov ter drugih površin, namenjenih gibanju ljudi, za prost dostop do vseh zasilnih in stranskih izhodov, vseh gasilnih sredstev in opreme ter do glavnih stikal (Interno poročilo 2001).

Ob temeljitem pregledu Internega poročila, ki ga je sestavilo podjetje TOM ing, sem ugotovila, da bi bilo potrebno na novo opredeliti nekatere postavke in spremeniti nekaj nalog. Menim, da je Interno poročilo, po katerem se ravnaajo zaposleni v Koloseju, že zastarelo in ne upošteva nekaterih danes zelo pomembnih dejavnikov za zagotavljanje varnosti. Tako še vedno niso spremenili, da se v prostorih Koloseja ne sme kaditi, saj je v veljavo stopil protikadilski zakon. Poleg tega so v Internem poročilu opredeljene naloge in obveznosti, ki jih ima vodja poslovne enote, vendar pa osebe s tem nazivom že dolgo časa ni, ker je njene funkcije prevzel upravnik kinocentra. Kot ena zaposlenih v Koloseju sem lahko ugotovila, da se mnoge izmed določenih nalog sploh ne izvršujejo. Tako imajo snažilke v svojih prostorih ogromne vreče papirnatih smeti, hkrati pa v teh prostorih tudi kadijo. V prostorih, kjer se nahajajo snažilke, se uporabljajo za kuhanje kave tudi električni kuhalniki, ki se po navodilih ne bi smeli uporabljati. Prav tako je v sobah, kjer se zadržujejo čistilci študentje ogromno vreč, ki bi se morale sproti nositi v stiskalnico smeti. Problem nastane, ker nihče tega ne preverja. Poleg tega sem ugotovila, da v Internem poročilu tudi niso opredeljene dolžnosti in naloge, ki jih imajo študentje čistilci. Sicer so njihove naloge podobne, kot jih imajo reditelji in čistilke, vendar bi morali njihove naloge in dolžnosti opredeliti posebej, kot je običajno za vsa druga delovna mesta. V Internem poročilu je med drugim tudi zapisano, da morajo hostese oziroma reditelji opozarjati obiskovalce, da se v dvoranah ne kadi, vendar tega ne opravljajo.

V tem poglavju sem opredelila organizacijo izvajanja dejavnosti varstva pred požarom in pri tem zapisala vse naloge in obveznosti, ki jih ima pri tej organizaciji vsak zaposlen v Koloseju. Ključnega pomena pri varnosti vseh znotraj Koloseja je tudi usposabljanje zaposlenih, česar se bom lotila v naslednjem poglavju.

5.3 USPOSABLJANJE ZAPOSLENIH

Organiziranje usposabljanja in preizkusa usposobljenosti

Usposabljanje in preizkus usposobljenosti delavca s področja varstva pred požarom se mora organizirati:

- ob sklenitvi delovnega razmerja;

- ob razporeditvi na drugo delo, ob uvajanju nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varstva pred požarom;
- občasno usposabljanje in preizkus usposobljenosti se določi glede na oceno požarne ogroženosti (Interno poročilo 2001).

Na podlagi ocene požarne ogroženosti je treba organizirati občasno usposabljanje in preizkus usposobljenosti na lokaciji Kolosej kinematografi vsake tri leta. Ocena požarne ogroženosti je *srednja* (Interno poročilo 2001).

Usposabljanje in preizkus usposobljenosti

Usposabljanje in preizkus znanja s področja varstva pred požarom izvaja:

- zunanja služba, ki si je pridobila pooblastilo za izvajanje usposabljanj za varstvo pred požarom s strani ministrstva za obrambo, Uprave RS za zaščito in reševanje;
- zunanja služba, ki pooblašeno izvaja ukrepe varstva pred požarom v objektih do srednje požarne ogroženosti in izpolnjuje zahteve kadrov: V. stopnja izobrazbe tehnične ali gasilske smeri in opravljen splošni del strokovnega izpita iz varstva pred požarom (Interno poročilo 2001).

Program usposabljanja s področja varstva pred požarom zajema:

- temeljna načela varstva pred požarom,
- poučevanje in varnostna vzgoja,
- zakonske določbe, seznanitev s požarnim redom,
- pravice in dolžnosti delavcev s področja varstva pred požarom,
- preventivni ukrepi,
- požarne nevarnosti na delovnih mestih,
- načini in sredstva za preprečevanje, odkrivanje in gašenje požarov,
- namestitvev, delovanje gasilnih sredstev in njihova uporaba,
- ukrepanje v primeru požara,
- evakuacija ogroženih,
- zasilni izhodi in zbirna mesta (Interno poročilo 2001).

Po usposabljanju mora vsak delavec opraviti preizkus znanja po vsebini poučevanja. Preizkus znanja je pisni. Kandidat opravi preizkus, če pozitivno odgovori na najmanj 80

odstotkov vprašanj. O udeležbi in opravljenih oblikah usposabljanja se izdela zapisnik, kjer se vodi evidenca za vsakega zaposlenega v Koloseju.

5.4 NAVODILA ZA DELO VARNOSTNE SLUŽBE

Navodila za delo varnostne službe opredeljuje Zakon o zasebnem varovanju (Uradni list 2003). V zakonu so zapisani ukrepi in dolžnosti varnostnika in njegova pooblastila. Interna navodila za delo, ki se navezujejo na zakon pa opredeljujejo ukrepanje ob izrednih dogodkih, obhod in načrt požarnega varovanja.

5.4.1 Ukrepanje ob izrednih dogodkih

Grožnja z uničenjem ali poškodovanjem

Konkurenca, nezadovoljni zaposleni, odpuščeni delavci, nezadovoljni obiskovalci ipd. v povezavi z izsiljevanjem, ustvarjanjem negotovosti lahko grozijo varovanemu objektu Kolosej ali območju z uničenjem ali poškodovanjem posameznega dela (Navodilo za delo varnostne službe 2002: 1).

Varnostnik mora pri obhodu poleg nalog, ki jih ima, biti pozoren tudi na sumljiv predmet, ki se lahko pojavi zunaj objekta varovanja ali celo v samem proizvodnem, energetskega objektu ali v upravni zgradbi.

Sumljiva stvar je vsaka stvar, ki se pojavi v varovanem območju ali prostoru, za katero varnostnik ne ve porekla ali lastnika in ki glede na obliko in mesto, kje se je pojavila, vzbudi sum ter upravičeno bojazen, da za varovano območje ali objekt lahko predstavlja nevarnost, oziroma za katero varnostnik lahko sumi, da izhaja iz kaznivega ravnanja.

Sumljivo stvar (kovček, paket, vrečka), za katero varnostnik ni prepričan o njenem izvoru, zavarujejo tako, da dostop do nje onemogoči in takoj obvesti policijo na številko 113. Policija prevzame odgovornost za nadaljnji postopek. Da bi se zmanjšale možnosti podtikanja terorističnih sredstev in se zagotovila večja varnost, mora varnostnik:

- dosledno opravljati varnostna opravila v skladu z načrtom varovanja (spoštovanje režima pristopa, gibanja in reda v objektu);
- opozarja na urejeno parkiranje zaradi zagotavljanja prehodnosti poti za nujne posege vozil policije, reševalcev in gasilcev;
- spremlja spremembe v prostorih, ki jih uporabljajo varnostniki (garderobe, čajne kuhinje, avle);
- opozarja na redno praznjenje košev in drugih posod za smeti predvsem tam, kjer je veliko obiskovalcev;
- nadzira nameščena sredstva tehničnega varovanja (videonadzor, pristopna kontrola).

Ob najavi eksplozivnega telesa varnostnik ukrepa po vnaprej določenem zaporedju, ki je zapisano v Navodilu za delo varnostne službe (2002: 5). V prvi fazi mora varnostnik na varovanem območju ali v varovanem objektu najprej obvestiti vodjo oddelka, ki svoj oddelek pozna, da z vizualnim pregledom ugotovita, ali je dejansko na oddelku sumljiv predmet. Sumljivega predmeta se v nobenem primeru ne dotikata. Naslednji korak, ki ga mora narediti, je, da obvesti policijo ter izvaja naloge po njihovih navodilih in obvesti vodjo varnostne službe. Sledi izpraznitev glede na grožnjo vsaj neposredno ogrožene okolice nastavitve oziroma izpraznitev objekta (evakuacija ljudi). Za izpraznitev objekta se v večini primerov varnostnik ne bo odločal sam, temveč bo ukrepal po navodilih policije. Varnostnik zavaruje objekt tako, da je onemogočen vstop nepoklicanim osebam. Zelo pomembno je, da poroča policiji o zbranih podatkih, kot so *izvor klica* (lokalni, medkrajevni, interni, govornica...), *identiteta klicatelja* (spol, starost, jezik), *značilnost glasu* (ali je govor hiter, počasen, jecljav), *zvoki v ozadju*, *naglas*, *način sporočanja* (jezen, čustven, omamljen...), ali se je zdelo, da pozna objekt varovanja. Zapisati je treba dobesedno sporočilo, ki bo policiji v največjo pomoč. Varnostnik pomaga in sodeluje pri usmerjanju policije pri pregledu objekta, če je to potrebno (na prošnjo, zahtevo policije).

Izpraznitev objekta poteka po navodilih policije v dogovoru z odgovornim osebjem Koloseja in varnostne službe. V primeru izpraznitve objekta (evakuaciji) varnostnik pazi, da ne pride do panike, da se zaprejo energetske vodi (elektrika, plin...) in da se odprejo okna in vrata (blažji učinek pritiska eksplozije).

Najdba sumljivega predmeta – bomba

Pomembno je, da varnostnik razločuje med sumljivimi predmeti, zato je predvsem pomembna opredelitev kategorije sumljivih predmetov.

Pod sumljivi predmet se šteje:

- zapuščen ovoj, paket, zavitek, darilo, steklenica z neznano vsebino;
- zapuščena vrečka z vsebino, pločevinke itd.;
- zapuščeni kovčki, poslovni kovčki, ženske torbice, torbice za toaleta, nahrbtniki, transportne vreče, potovalke itd.;
- zapuščeni tehnični aparati (tranzistorji);
- predmeti, ki ne sodijo v to okolje.

V Navodilu za delo varnostne službe (2002: 6) je zapisano, da se z vsakim sumljivim predmetom ravna, kot da je eksplozivna naprava. Sumljivega predmeta se ne premika in se ga tudi ne dotika. Varnostnik mora biti pozoren na naslednje značilnosti, ki se lahko pojavijo:

- neobičajne vonjave;
- mastni madeži;
- majhne luknjice, štrleče žičke, kovinske folije, prisotnost vira električne energije;
- oddajanje zvoka.

Varnostnik mora izolirati območje okoli najdbe. Sledi obveščanje službe za varnost in zaščito ter vodjo. Poleg tega je na razpolago policiji, osebam iz službe za varnost in zaščito, ekipi za deaktivizacijo in vodji. Mora biti pripravljen pomagati pri izpraznitvi prostora, če tako zahteva ekipa za deaktivizacijo. Poleg tega skrbi, da so vsa avtomatična vrata odprta, in pomaga pri napotitvi obiskovalcev in zaposlenih na kritičnem mestu na zato določen prostor.

Sledi preverjanje prostorov, če se nahaja še kakšen sumljiv predmet. O najdbi sumljivega predmeta in o ukrepih napiše poročilo, ki vsebuje:

- čas, kdaj je predmet opazil (ura, minuta);
- kraj, kjer je bil predmet najden;
- ukrepe, ki jih je izvedel;
- v primeru, da je obvestilo o grožnji sprejel varnostnik, takoj izpolni obrazec Poročilo o grožnji z bombo.

Postopek izvaja varnostnik zakonito, dosledno, strpno in vljudno. S svojimi ukrepi ne sme povzročiti panike.

Ravnanje v primeru eksplozije

V primeru, da bi po grožnji ali najdbi sumljivega predmeta prišlo do eksplozije in nato tudi do požara, varnostnik ukrepa po določenih postopkih, ki so zapisani v Navodilu za delo varnostne službe.

Ti ukrepi so naslednji:

- obvesti gasilce, reševalce in policijo (center za obveščanje 112);
- pomaga organizirati varen umik za vse, ki se v objektu nahajajo;
- organizira pomoč poškodovanim osebam;
- zagotovi (če je to mogoče) prevoz poškodovanih v zdravstveno ustanovo;
- če ne preti velika nevarnost dodatnih eksplozij in če je mogoče, pogasi začetne požare;
- do prihoda gasilcev in policije prepreči dostop vsem osebam do kraja eksplozije;
- omogoči prost dostop reševalcem, gasilcem in policiji.

Pregled prtljage

Tudi pri pregledu prtljage so vnaprej določeni postopki, ki se jih mora varnostnik strogo držati. Varnostnik si prtljago najprej ogleda, nato osebo z sumljivo prtljago seznaniti z namenom in s postopkom ter na podlagi česa bo izvedel postopek. Osebo povabi v zato namenjen prostor. Osebo pozove naj sama pokaže predmete iz prtljage. V primeru, da pokaže predmete iz prtljage in varnostnik ugotovi, da oseba ne poseduje sumljivih predmetov, ji lahko dovoli vstop ali izstop iz varovanega območja. Obvezno se mora osebi zahvaliti za sodelovanje in ji razložiti razlog pregleda.

V primeru, da oseba noče pokazati vsebine prtljage, varnostnik pa sumi, da ima oseba predmete, ki jih ne bi smela imeti, ali predmete, ki jih noče pokazati, mora o tem takoj obvestiti policijo, ki dokonča postopek. Osebi hkrati ne dovoli vstopa ali izstopa iz varovanega območja. Osebo z sumljivo prtljago zadrži do prihoda policije. Poleg tega mora o postopku varnostnik seznaniti odgovorne osebe in sestaviti poročilo o postopku. Postopek izvaja zakonito, dosledno, strpno in vljudno.

Pregled prostora

Tudi pri pregledu prostora mora varnostnik upoštevati vnaprej določene ukrepe. Najprej vstopi v prostor in si ga ogleda. Odloči se, s katere strani bo začel ogled prostora (z leve ali desne strani). Po prostoru ob strani, za katero se je odločil, se giblje počasi, priti mora po drugi strani nazaj do točke, s katere je začel pregled. Pregled nadaljuje po sredini prostora tako da v »cik cak« črti pregleda prostor do njegove skrajne točke v globini prostora, nato se vrne na začetni položaj.

V času pregleda mora biti pozoren na:

- spremembe inventarja (manjkajoče dele, dodane dele, poškodbe inventarja);
- vse votle predmete v prostoru (vaze, koše za smeti, stoječe pepelnike, pokale, skulpture itd);
- okrasne rastline (podstavki, korita itd);
- odložene zapuščene predmete (kovčke, torbice, dežnike, zavoje, vrečke itd);
- garderobo in zapuščena oblačila v garderobi;
- električno napeljavo (podaljške, električne aparate, telefone, razne avtomate itd), vodovodno napeljavo, klimatske naprave;
- sumljive osebe ali skupino sumljivih oseb (obnašanje);
- stanje oken in vrat.

Če je potrebno, prostor zaklene in ne dovoli vstopa nikomur. V primeru vstopa v prostor mora pregled ponoviti. O najdbi sumljivega predmeta obvesti policijo, službo za varnost in zaščito, vodjo prometa in vodjo izmene. Predmeta ne premika.

Poplava

V primeru močnega deževja, talne vode, poškodovane večje vodovodne cevi, odprtega ventila za vodo, ko je zaradi večje količine vode ogrožen kakšen izmed objektov oziroma prostorov varovanja na območju varovanja, mora varnostnik storiti vse, da prepreči nastanek večje škode. Posebno pozornost v primeru močnejšega naliva neurja varnostnik posveti dvoranam 6 in 7 ter dovozni poti med obema dvoranama. Dvorani 6 in 7 sta posebno problematični, ker je cesta in dovozna pot zadaj, kjer se dvorani nahajata, nagnjena v

notranjost proti objektu in vsa odvečna voda odteka proti vhodih v ti dve dvorani, tako da sta ob malo večjem nalivu dvorani 6 in 7 precej hitro zaliti.

Varnostnik ima v takšnem primeru naančno določena navodila, ki se jih mora držati. To pomeni, da ob zaznavi kakršnega nenormalnega naraščanja vode ali neodtekanja vode takoj obvesti vodjo poslovne enote ali v nočnem času dežurnega za BTC ter mu sporoči, kje je poplava in obseg poplave. Poleg tega obvesti tudi center za obveščanje na 112 in tudi dežurnega vzdrževalca v varovanem objektu. Ob zaznavi, da je odprt ventil za vodo ali manjša pipa takoj zapre ventil ali pipo. Varnostnik obvesti ustrezno servisno službo (kanalizacijo), odgovorno osebo naročnika varovanja in VNC G7.

5.4.2 Obhod

Obhod je oblika delovanja varnostnika, s katerim z navzočnostjo, opazovanjem, nadziranjem, opozorili, ugotavljanjem istovetnosti in drugimi oblikami dela ugotavlja nepravilnosti na objektu, ki ga varuje. Obhod objekta izvaja varnostnik v dnevnem in/ali nočnem času v vseh vremenskih razmerah. Postopek obhoda v neugodnih vremenskih razmerah (dež, megla) in ponoči mora varnostnik izvajati pazljivo glede na lastno varnost in na večjo verjetnost škodnega dejanja na varovanem objektu.

Varnostnik izvaja v Koloseju redne in izredne obhode. Redne obhode na območju Koloseja Ljubljana varnostnik izvaja v dnevnem in nočnem času. Notranje in zunanje obhode izvaja v času, ko oceni, da lahko zapusti receptorsko mesto. Redni obhodi so določeni z načrtom dela in jih varnostnik mora izvajati. Število obhodov določi vodja varnostne službe skupaj z odgovorno osebo naročnika varovanja. Izredni obhod se izvaja v primeru sproženega alarma na določenem mestu v varovanem območju oziroma v objektu, v primeru aktivnosti ob zunanji strani varnostne ograje oziroma aktivnosti na predelu območja varovanja, ki ni varovan z varnostno ograjo, in po naročilu odgovorne osebe varovanega objekta ali vodje varnostne službe.

Pri obhodu mora varnostnik upoštevati, da zaporedja aktivnosti niso vedno enaka (čas in relacija obhoda). Opazovati mora z enega mesta in se zadrževati na kritični točki. Med obhodom mora opazovati osebe na nepravilnosti, preverjati stanje objekta, prostorov, naprav, varnostne ograje, odklenjena vozila... V nočnem času mora osvetliti in obhoditi neosvetljene

kraje, prostore. Na vsako sumljivo obnašanje, ravnanje ali sumljive stvari se mora takoj odzvati.

Cilj obhoda je, da se na objektu odkrijejo stanja, ki niso normalna (poškodovana, priprta ali odprta okna, vrata, vključena svetilna in grelna telesa, poškodovani ali odprti plinski ter vodni ventili, zamešeni odtoki, vlučeni stroji in druge nepravilnosti). Opozarjati mora osebe, ki se nahajajo v objektu Kolosej LJ, da spoštujejo hišni red. Poleg tega preverja stanje zunanjih in notranjih hidrantov ter ročnih gasilnih aparatov. Opazuje sumljive osebe. Polaga pozornost na odloženo ročno prtljago, kovčke, športne torbe... in pomaga hostesam pri nadzoru vstopa v kinodvorane.

Glavne zunanje točke obhoda varovanega objekta Kolosej LJ so parkirana vozila v neposredni okolici Koloseja, vrata na celotnem objektu Koloseja, kamor sodijo službeni, glavni in neaktivni vhodi, steklene površine (kletna okna, pritličje in nadstropja), kontrola razsvetljave, kontrola kontejnerjev za smeti in kontrola plinske pipe na fasadi južnega dela objekta (pri južnem službenem izhodu).

Glavne notranje točke obhoda varovanega objekta Kolosej LJ so avla objekta v pritličju, avla objekta z blagajnami v I. nadstropju, prostori uprave v II. nadstropju, WC-ji in lokali najemnikov, kinodvorane in požarna stopnišča (zasilni izhodi dvoran 3, 4, 9 in 10).

V primeru poškodbe ograje, raznih škodnih dejanj na objektu ali napravah, prijetju ali begu sumljive osebe ali požaru varnostnik obvesti policijo na številko 113, vodjo oddelka, odgovorno osebo ter vodjo varnostne službe.

5.4.3 Načrt požarnega varovanja

Varnostnik mora biti seznanjen z vsemi gasilnimi napravami, ki so nameščene v Koloseju, tako z mestom namestitve kakor tudi z uporabo.

Objekt Kolosej LJ je varovan s protipožarnimi senzorji. Protipožarno varovanje se izvaja z protipožarno napravo Siemens tipa sygmasys in DSC. Požarna centrala je aktivna 24 ur in je vezana na GSM, ki ga ima varnostnik vedno pri sebi. Potek prenosa signala na GSM poteka tako, da se ob sprožitvi požarnega alarma na zaslonu GSM-naprave prikaže številka

015205589, sledi potrditev klica s tipko »yes«, sledi lojtra, ki jo varnostnik drži 3–4 sekunde. Zaradi sprožitve alarma se v slušalki sliši dolg pisk, potem je potrebno pritisniti tipko »no« na GSM-napravi. Nato varnostnik odide do požarne centrale, ki se nahaja v II. nadstropju pri komandnem mostu operaterjev. Ugotoviti mora, kateri javljalnik je sprožen, in nemudoma oditi na lokacijo spožitve. V primeru ugotovitve požara mora takoj začeti z gašenjem in o tem obvestiti gasilsko brigado BTC, odgovorne osebe Koloseja in G7. Če je požar večji, ga varnostnik ne poskuša asiti, temveč nemudoma obvesti dežurnega pri gasilski brigadi BTC oziroma center za obveščanje na številko 112. Nato navodila zahtevajo, da obvesti zaposlene in najemnike, da se umaknejo z nevarnega območja, po potrebi organizira evakuacijo objekta in ravna po navodilih evakuacije, izobešenih v objektu. Varnostnik mora tudi obvestiti policijo na številko 113 in odgovorno osebo Koloseja in G7. Pomaga tudi intervencijskim službam nuditi ustrezno pomoč (izključiti glavno električno stikalo, voditi do notranjega in zunanjega hidranta). Varnostnik tudi zavaruje kraj dejanja in prepreči vstop nepooblaščenim osebam (Navodilo za delo varnostne službe 2002: 11).

6. ŠTUDIJA PRIMERA: Anonimni klic o podtaknjeni bombi

Pri študiji primera mi je pomagal član varnostne službe G7 v Koloseju, s katerim sem opravila fokusiran intervju dne 25. aprila 2007. S tem sem dobila vse potrebne podatke o postopkih, ki jih ima varnostna služba in ki se v takem primeru uporabljajo ter upoštevajo, da ne pride do prevelike panike.

V Koloseju so se s takšnim primerom do sedaj srečali že trikrat. V prvem primeru, ko je policija prejela telefonski klic anonimnega klicatelja o podtaknjeni bombi, policija ni evakuirala obiskovalcev, temveč jih je pustila v dvoranah, da so si nemoteno ogledali filme do konca, in pri tem niso vedeli, kaj se pravzaprav dogaja zunaj. Prav tako niso bili evakuirani uslužbenci, ki so takrat ostali na delovnih mestih. V drugem primeru so bili vsi obiskovalci evakuirani iz dvoran in notranjih prostorov Koloseja, vendar pa postopek ni vključeval tudi evakuacije zaposlenih. Zgodilo se je, da so uslužbenci morali pomagati policiji pri iskanju bombe. Ko je bil objekt pregledan, so se lahko vrnili na delovna mesta. Šele ko se je zgodil tretji primer anonimnega klica o podtaknjeni bombi, so bili iz objekta Kolosej evakuirani tako obiskovalci kot tudi vsi zaposleni v podjetju Kolosej. Takrat so morali tako obiskovalci kot

uslužbenci zapustiti objekt, da je lahko policija preverila, ali se v objektu dejansko nahaja podtaknjena bomba.

Sicer ima varnostna služba G7 natančno predpisane postopke, kako ravnati v primeru podtaknjene pombe, ki sem jo predstavila v prejšnjem poglavju in so zapisani v njihovem Navodilu za delo varnostne službe in se jih morajo natančno držati, vendar v dveh primerih policija ni ravnala primerno, kar je prineslo kar nekaj tožb s strani obiskovalcev, ki so se v trenutku, ko naj bi bila v Koloseju podtaknjena bomba, nahajali v dvoranah in si nič hudega sluteč ogledovali filme do konca. Da do takšnih primerov ne bi več prihajalo, se od tretjega primera dalje upoštevajo koraki, ki jih bom opisala v nadaljevanju.

V primeru, da anonimni klicatelj pokliče na policijo in sporoči, da je v Koloseju podtaknjena bomba, nemudoma pride intervencijska skupina policije, ki poišče varnostnika, prvo osebo v objektu, ki je usposobljena za tovrstne primere. Drugi primer pa se nanaša na ravnanje, če anonimni klicatelj pokliče v Kolosej. Takrat mora varnostnik poklicati policijo in ji sporočiti čim več informacij, ki se nanašajo na sam klic. Dobro je, da si varnostnik poskuša zapomniti, kakšnem glas je imel klicatelj, mogoče prepoznati ozadje (šum ali govorjenje v ozadju)... Več ko varnostnik posreduje informacij, bolj bo pomagal policiji pri iskanju storilca.

Ko policija informira varnostnika o klicu, mora poklicati upravnika, kateremu policija posreduje informacijo o anonimnem klicu o podtaknjeni bombi. Nato sledi zavarovanje kraja dogodka. Vse dostope do Koloseja je potrebno zapreti z opozorilnim trakom, da se prepreči dostop obiskovalcem. Hkrati mora varnostnik zakleniti vsa vrata v objektu razen vrat za evakuacijo in glavnih vrat v zgornjem hodniku. Ta vrata ostanejo odklenjena z namenom, da se vse obiskovalce in uslužbenice, ki so v kinocentru, usmeri na prosto. V objektu ostaneta samo varnostnik in policija. Tudi upravnik mora zapustiti svoje delovno mesto.

Ko so vsi prostori v kinocentru Kolosej izpraznjeni, začneta varnostnik in policija pregledovati prostore in iskati morebitno podtaknjeno bombo. Pri tem je potrebno pregledati vse prostore znotraj objekta.

Po končanem pregledu objekta policija sporoči odgovorni osebi, ki je v mojem primeru upravnik kinocentra, ker je od vodstva takrat edini prisoten, da ni v objektu ničesar posebnega

najdeno in da lahko nadaljujejo z normalnim delovanjem centra. Medtem ko policija pregleduje objekt, upravnik obvesti vodstvo Koloseja, ki pripravi izjavo za javnost. Varnostnik obvesti dežurni center G7 v Trzinu in vodjo varnostne službe v Koloseju. S tem se celotni postopek konča in center lahko normalno obratuje naprej.

Pri tem je treba dodati kritično oceno varnostne službe. Glede na dejstvo, da na višku dnevnega obiska (to je v zgodnjih večernih urah) samo ob koncu tedna opravljata delo dva varnostnika, ni mogoče pričakovati zadostne kontrole in nadzora obiskovalcev. Kot sem omenila v enem izmed prejšnjih poglavij, so v Koloseju varnostne kamere, ki omogočajo celovit in dober videonadzor. Vendar bi to pomenilo, da mora biti ves čas eden od varnostnikov prisoten v sobi, kjer se kontrola videonadzora izvaja. Ker pa je med tednom prisoten samo en varnostnik na objekt, tega ni mogoče storiti. Menim, da so varnostniki podjetja G7 zelo obremenjeni, ker tudi ob koncu tedna, ko sta v objektu prisotna dva, ne opravljata v celoti samo svojih natančno določenih del, ker morata v primeru gneče usmerjati ljudi pred blagajnami, da se ljudje hitreje premikajo, pri tem pa še skrbeti za oskrbovanje blagajn z denarjem. To posledično privede do premajhnega osredotočanja na obhode in delovanja v skladu z navodili za delo varnostne službe. Glavna naloga varnostnika znotraj in v neposredni okolici Koloseja je obhod, s katerim ugotavlja nepravilnosti na objektu, ki ga varuje. Tako lahko opazi vsakršno nenavadno obnašanje obiskovalcev in pravočasno ugotovi in prepreči morebitno podtaknjeno bombo.

Glavni problem vidim v premajhnem številu zaposlenih varnostnikov glede na velikost objekta, ki znaša 14.000 m², in pomembnosti nalog, ki jih morajo opravljati. V prvi vrsti bi bilo treba na strani Koloseja zaposliti nove ljudi, ki bi prevzeli delovne naloge, ki jih sedaj opravlja varnostnik, in nimajo nikakršne povezave z delom varnostne službe. Pri tem mislim predvsem na usmerjanje vrste pred blagajnami in oskrbovanje z denarjem. Na strani pogodbenega podjetja G7 pa bi bilo potrebno zagotoviti vsaj dva varnostnika naenkrat v objektu Kolosej. Tako bi bila prednostna naloga enega od varnostnikov konstanten nadzor 13 varnostnih kamer, ki se nahajajo nad vsemi glavnimi vhodi, in s tem usmerjanje delovanja bolj v preventivno dejavnost. Kot kaže dosedanja praksa, se pregleduje zapise videonadzora samo v primeru, ko se določeno dejanje že zgodi. V prvem primeru anonimnega klica o podtaknjeni bombi se je zgodilo, da je prišel klic na policijo prav iz govorilnice, ki se nahaja znotraj Koloseja. Če bi se izvajala 24-urna kontrola videonadzora, bi mogoče pravočasno preprečili tovrstno dejanje.

Pozitivna ocena dela varnostne službe znotraj Koloseja gre na račun primerno izdelanih navodil za ustrezno ukrepanje v različnih situacijah. Tako je varnostna služba G7 pripravila celovito in izčrpno navodilo, ki sem ga predstavila v prejšnjem poglavju in se nanaša na ustrezne ukrepe in dolžnosti, ki jih ima varnostnik. V njem so zapisani vsi postopki zmanjšanja možnosti podtikanja terorističnih sredstev in s tem zagotavljanja večje varnosti znotraj Kolosejevega objekta. V primerjavi z Kolosejevo dokumentacijo, v kateri nisem zasledila nikakršnih navodil in opredelitev postopkov za ravnanje v primeru podtaknjene bombe, menim, da je njihova ustrezno podprta z vsemi postopki in ravnanji za tovrstno dejanje. Pri tem bi rada omenila tudi dejstvo, da zaposleni v Koloseju niso ustrezno izobraženi in usposobljeni za ravnanje v primeru anonimnega klicanje o podtaknjeni bombi. V Koloseju niso pripravili nikakršnega izobraževanja ali navodil, ki bi pripomogla k pravilnemu ravnanju uslužbencev v takšnih primerih. Varnostna služba G7 je za to poskrbela in omogoča ravnanje varnostnikov po teh navodilih, ki so zapisana v njihovem internem dokumentu Navodila za delo varnostne službe.

7. ZAKLJUČEK IN VERIFIKACIJA HIPOTEZ

Prva hipoteza, ki sem si jo zastavila v diplomski nalogi, se glasi: *»Človeški faktor (vaje, usposabljanja, izobraževanja) je pri preventivni vlogi odločilnega pomena in je pomembnejši od tehničnih vidikov (na primer smernice za gradnjo objekta).«* Osnova za začetek obratovanja multikina Kolosej pred leti, ko se je center odpiral, je bilo prav gotovo dovoljenje inšpektorja ministrstva za okolje in prostor, ki je na podlagi Zakona o graditvi objektov izdal obratovalno dovoljenje. Pri tem so morali biti izpolnjeni vsi pogoji, ki se nanašajo na samo graditev objekta, ki so morali biti v skladu z čim boljšim zagotavljanjem varnosti tako zaposlenih kot tudi obiskovalcev centra. Brez izpolnjevanja teh kriterijev inšpektor ne bi izdal dovoljenja za začetek obratovanja. Ko je multimedijски center Kolosej odprl svoja vrata, stopi v ospredje človeški faktor zagotavljanja varnosti, kajti tehnični vidiki so že izpolnjeni. Pri tem vzajemno sodelujejo tako zaposleni kot tudi sami obiskovalci Koloseja. Osebe se neprestano izobražuje na predavanjih, ki jih pripravljajo v podjetju TOM ing, strokovni službi za varnostni inženiring. Udeležba vseh zaposlenih v Koloseju je na teh izobraževanjih obvezna, ker drugače ne moreš opravljati dela v tem podjetju. Hipoteze zato ne morem v celoti sprejeti

ali jo zavrniti, ker so tako človeški faktor kot tudi tehnični vidiki pri zagotavljanju varnosti v kinocentru Kolosej izrednega pomena. Brez enega ali drugega, se varnost lahko poruši.

Druga hipoteza, ki sem si jo zastavila, se glasi: »*Interni dokumenti varnostno- in zaščitno-reševalnega sistema v Koloseju omogočajo učinkovito ukrepanje in delovanje v primeru nesreč, kakor tudi odpravo njihovih posledic.*« Skozi pregled dokumentov sem lahko ugotovila, da so namenili poseben pomen požarni varnosti, drugih virov ogrožanja varnosti niso opredelili, niti niso opredelili ukrepanja v primeru, da do njih pride. Kolosej kot objekt, kjer se dnevno zbira ogromno število ljudi, bi moral imeti izdelan varnostni načrt, kjer bi opredelili ukrepanje in delovanje tudi v primeru drugih nesreč, ne samo požara. Njihov najboljši približek varnostnemu načrtu je študija požarne varnosti, ki so jo v podjetju TOM ing dobro in izčrpno pripravili. Študija požarne varnosti je tudi edini dokument varnostno- in zaščitno-reševalnega sistema v Koloseju, ki omogoča učinkovito ukrepanje in delovanje v primeru požara. Nikjer nista opredeljena delovanje in odprava posledic katerega koli drugega vira ogrožanja varnosti v Koloseju. Glede na dejstvo, da se je v Koloseju že trikrat zgodila grožnja s podtaknjeno bombo, do sedaj še niso pripravili ustreznega dokumenta, ki bi vključeval navodila in postopke ravnanja vseh zaposlenih v takšnem primeru. Posledično to privede do neusposobljenosti in neustreznega ravnanja zaposlenih in ne omogoča učinkovitega ukrepanja in delovanja v primeru nesreč. Druge hipoteze zato ne morem sprejeti in jo zavračam.

8. LITERATURA

1. Anžič, Andrej (1997): *Varnostni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije.
2. Anžič, Andrej (2002): Mednarodni terorizem – varnostni izziv in dileme. *Teorija in praksa* 39(3), 454–466.
3. Bajpai, Kanti (2000): *Human security: Concept and measurement*. Dostopno na http://kroc.nd.edu/ocpapers/abs_19_1.shtml#top, (15. junij 2007).
4. Barnes Richard, Hamwee Sally, McCartney Joanne, Hulme Peter, Johnson Darren (2006): *Londor Assembly: Report of the 7 July Review Committee*. Dostopno na <http://www.terrorism.com/modules.php?op=modload&name=Documents&file=index&view=7>, (4. oktober 2007).
5. Buzan, Barry (1991): *People, States and Fear: An agenda for international security studies in the post – cold war era*. New York: Harvester Wheatsheaf.
6. Center for Unconventional Security Affairs (2003): *Human Security*. Dostopno na http://www.cusa.uci.edu/human_security.htm, (1. oktober 2007).
7. Ekosystem (2006): *Izdelava izjave o varnosti z oceno tveganja*. Dostopno na <http://www.ekosystem.si/ocena-tveganj.php>, (19. januar 2007).
8. Ekosystem (2006): *Pripravljanje in izvajanje usposabljanja delavcev za varno delo s preizkusom znanja*. Dostopno na <http://www.ekosystem.si/usposabljanje-varstvo-pri-delu.php>, (19. januar 2007).
9. Fischinger, Matej (1999): *Učinkovitost predpisov o potresno varni gradnji: njihovo izvajanje in nadzor*. Dostopno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2000/u_clanek35.pdf, (4. oktober 2007).

10. G7 Družba za varovanje (2002): *Navodilo za delo varnostne službe*. Ljubljana.
11. Grizold, Anton (1998): *Perspektive sodobne varnosti*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. Grizold, Anton (1999): *Obrambni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Visoka policijsko–varnostna šola.
13. Hajduković, Milan (2005): *Dopolnjeno poročilo: Preskušanje požarnih lastnosti gradbenih materialov*. Dostopno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/lastnosti_gradb.doc, (19. januar 2007).
14. Hudson, Heidi (2005): *Doing Security As Though Humans Matter: A feminist perspective on gender and the politics of human security*. Dostopno na <http://sdi.sagepub.com/cgi/content/abstract/36/2/155>, (30. september 2007).
15. Kotnik, Igor (1993): Nekateri vidiki varnosti in ogroženosti v sodobnem svetu. *Ujma* (7), 174–176.
16. Kotnik, Igor (2000): *Varnostna tveganja in grožnje v sodobnem svetu*. Dostopno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2001/p5_1.pdf, (5. junij 2007).
17. Krause, Keith in Oliver Jütersonke (2005): *Peace, Security and development in Post – Conflict Environments*. Dostopno na <http://sdi.sagepub.com/cgi/content/abstract/36/4/447>, (30. september 2007).
18. Liotta, P.H (2002): *Boomerang Effect: The convergence of national and human security*. Dostopno na <http://sdi.sagepub.com/cgi/content/abstract/33/4/473>, (29. september 2007).
19. Maksimovič, Vlado (1988): *Razreševanje situacij z zajetimi talci*. Diplomsko delo. Maribor: Fakulteta za varnostne vede.

20. Ministrstvo za obrambo, Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje (2006): *Ocena potresne ogroženosti Republike Slovenije*. Dostopno na http://www.sos112.si/slo/tdocs/ogrozenost_potres.pdf, (3. oktober 2007).
21. Mitar, Miran (1998): *Nacionalna varnost in medetnični konflikti v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Visoka policijsko - varnostna šola.
22. National Counter Terrorism Security Office (2006): *Counter Terrorism Protective Security Advice*. Dostopno na <http://www.terrorisminfo.mipt.org/pdf/Counter-Terrorism-Protective-Security-Advice-Shopping-Centres-UK-National-Counter-Terrorism-Security-Office.pdf>, (2. oktober 2007).
23. Nelson, Richard C. (2004): *Širjenje vloge Nata v boju proti terorizmu*. Dostopno na <http://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/slovene/analysis.html>, (14. maj 2007).
24. Perl, Raphael F. (2007): *CRS Report for Congress: International Terrorism: Threat, Policy and Response*. Dostopno na <http://www.fas.org/sgp/crs/terror/RL33600.pdf>, (4. oktober 2007).
25. *Pravilnik o požarnem redu* (1997). Ljubljana: Uradni list RS 39. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/1997/Ur/u1997039.pdf, (17. januar 2007).
26. *Pravilnik o požarni varnosti v stavbah* (2004). Ljubljana: Uradni list RS 31. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/2004/Ur/u2004031.pdf, (15. januar 2007).
27. Prezelj, Iztok (2001): Grožnje varnosti, varnostna tveganja in izzivi v sodobni družbi. *Teorija in praksa* 38(1), 127–141.
28. Prezelj, Iztok (2002): Ogrožanje nacionalne varnosti Republike Slovenije in vključevanje v Nato. *Teorija in praksa* 39(3), 426–441.
29. *Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije* (1993). Ljubljana: Uradni list RS 71. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/1993/Ur/u1993071.pdf, (26. november 2006).

30. *Resolucija o nacionalnem programu na področju drog 2004–2009* (2004). Ljubljana: Uradni list RS 28. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/2004/Ur/u2004028.pdf, (20. september 2007).
31. Rizman, Polona (2004): Terorizem v dobi globalizacije. *Teorija in praksa* 41(3/4), 616–633.
32. Slovensko sociološko društvo (2007): *Varnost in / ali svoboda*. Dostopno na <http://www.sociolosko-drustvo.si/index.php?Option=com>, (25. september 2006).
33. Svet Evropske Unije (2005): *Strategija Evropske Unije za boj proti terorizmu*. Dostopno na http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/ctstrategy/_ctstrategy_sl.pdf, (24. maj 2007).
34. Svete, Uroš (2005): *Varnost v informacijski družbi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
35. Svete, Uroš (2006): *Uporaba informacijsko – komunikacijske tehnologije ob naravnih in drugih nesrečah: od napovedovanja in preprečevanja do obladovanja posledic*. Dostopno na <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2006/svete.pdf>, (19. oktober 2007).
36. Terrorism Research (2007): *Terrorist Behavior*. Dostopno na <http://www.terrorism-research.com/behavior/>, (3. oktober 2007).
37. TOM ing – varstvo pri delu (2001): *Interno poročilo*. Ljubljana
38. United Nations (1979): *International Convention Against the Taking of Hostages*. Dostopno na http://www.unodc.org/unodc/terrorism_convention_hostages.html, (5. oktober 2007).
39. United Nations Development Programme (1994): *Human Development Report 1994: New dimensions of human security*. Dostopno na http://hdr.undp.org/en/media/hdr_1994_en.pdf, (19. maj 2007).

40. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje (2007): *Povzetek načrta zaščite in reševanja ob poplavah*. Dostopno na <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=na13.htm>, (20. oktober 2007).
41. Urad za droge (2007): *Kako jih uporabljamo*. Dostopno na <http://www.uradzdroge.gov.si/droge4.php>, (15. avgust 2007).
42. Vidrih, Renato (2005): *Otvoritev mreže potresnih opazovalnic okoli Ljubljane*. Dostopno na <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2005/otvoritev.pdf>, (5. oktober 2007).
43. Vogrin, Andreja (2006): *Koncept človekove varnosti v mednarodnih odnosih*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
44. *Zakon o varstvu pred požarom* (1993). Ljubljana: Uradni list RS 71. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/1993/Ur/u1993071.pdf, (15. februar 2007).
45. *Zakon o varnosti in zdravju pri delu* (1999). Ljubljana: Uradni list RS 56. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/1999/Ur/u1999056.pdf, (20. januar 2007).
46. *Zakon o standardizaciji* (1999). Ljubljana: Uradni list RS 59. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/1999/Ur/u1999059.pdf, (25. januar 2007).
47. *Zakon o zasebnem varovanju* (2003). Ljubljana: Uradni list RS 126. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/2003/Ur/u2003126.pdf, (3. april 2007).
48. *Zakon o graditvi objektov* (2004). Ljubljana: Uradni list RS 102. Dostopno na http://www.uradni-list.si/_pdf/2004/Ur/u2004102.pdf, (16. november 2006).
49. Zorko, Danijel (2006): *Krizno upravljanje in vodenje ob potresu*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
50. Wikipedia The Free Encyclopedia (2007): *Human security*. Dostopno na http://en.wikipedia.org/wiki/Human_security, (19. maj 2007).